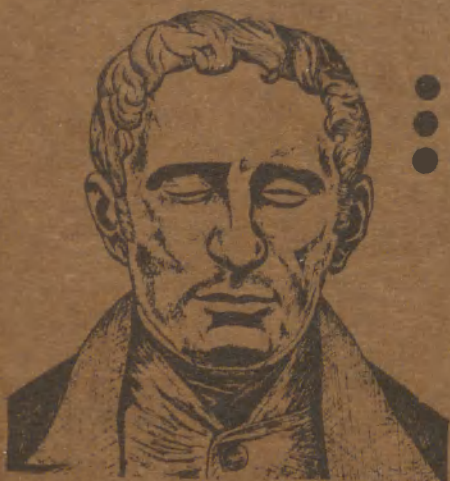

VAKOK VILÁGA

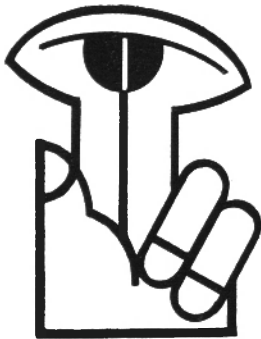
A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGEINEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGEINEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLIX. évfolyam
1988 * 11. szám

L. Braille

CAMERATEXT

Gazdasági Munkaközösség
7633 PÉCS

Dr. Münnich F. u. 16/b
Tel: (72) 19-601

AJÁNLATA:

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

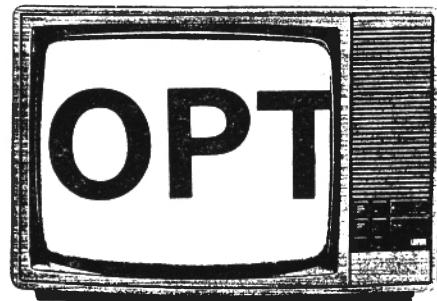
GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

Nagyító készülék
gyengénlátóknak,
látásmaradvány-
nyal rendelkezők-
nek és munkálta-
tóikkal.

**4-15 MÁS OPTIKÁKKAL ENNEK IS TÖBBSZÖRÖS
NAGYÍTÁSÁVAL MŰKÖDŐ ZÁRT TV LÁNC**

**AMELY SEGÍTI: - az írást, olvasást,
javítási és gépelési munkákat**

Tájékoztató

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK SZOCIALISTA ELNÖKEINEK SZÓFIAI ÉRTEKEZLETÉRŐL

Szövetségünk központi elnökségének megbízásából 1988. április 17. és 21. között részt vettem Szófiában a szocialista országok vakok szövetségei elnökeinek tanácskozásán. Kisérfőm és egyben tolmácsolóm voltam. A tanácskozáson 7 európai ország elnöke, megbízottja vett részt: Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió, — Jugoszlávia nem vett részt ezen az értekezleten.

A repülőtéri fogadás után ebéd, majd városnézés következett. A tulajdonképpeni tanácskozás 18-án volt, reggeltől estig, délelőtt és délután tízperces, valamint egy egyórás ebédszünettel.

A tanácskozás a Bolgár Vakok Szövetsége elnöke, Janaki Gradev üdvözlésével kezdődött, melyben az elnök megjelölte a célt, a madridi világtalálkozón képviselendő közös szocialista állásfoglalás kidolgozását.

A bolgár Egészségügyi Minisztérium részéről Kojeva köszöntötte a résztvevőket.

A bevezetők után egységesen megegyeztünk abban, hogy az ülést Gradev vezeti, és ismertették a programot.

A lengyel szövetség elnökének beszédét az elnök fia olvasta fel orosz nyelven. Elmondta, hogy szövetségünknek 70 000 tagja van, s ez a szám minden évben körülbelül 5000-rel nő. Saját erejükből agitációs, kulturális, sport- és szociális tevékenységet folytatnak a fiatalok és idősebbek körében egyaránt. Tekintettel a tanácskozás témájára, beszámolójuk a szociális tevékenység ismertetésével kezdődött.

Orvosi kezelést, rehabilitációs üdültetést és családi üdültetést biztosítanak tagjaiknak. Mindehhez rendelkeznek megfelelő feltételekkel, így például a környező országokban szerződéses üdülőközpontokkal.

Szívesen cserélnének üdülőközpontokat más országokkal, célszerűen nemzetközi együttműködés keretein belül. Javasolták tehát, hogy ez irányban szélesítsék a kapcsolatokat. Az optimális csoportlétszámot tíz és húsz fő között határozták meg. Az egész csoportüdültetést valutamentes alapon képzelik el. Náluk két üdülőközpontban egész évben hozzáférhetők a helyek.

Sok megoldatlan problémánk is van, például a segédeszközök tekintetében. Sok eszköznek náluk gazdaságtalan lenne a gyártása, ezért szükségesnek tartják a nemzetközi összefogást. Az áruválasztékot cserével kell növelni, s ahhoz, hogy egymás termékeiről tudomást szerezzenek az országok, kiállításokat kell rendezni. Az áruforgalom mellett tehát információcserére is szükség van. Egyes eszközök gyártására természetesen vállalkozik a lengyel szövetség is, sőt 1990-ben szívesen szerveznének ilyen kiállítást, de erre minden szövetségből meg kell küldeni az információt: ki mit gyárt.

Mindez hozzájárulna a termelési specializáció növekedéséhez. Persze valami hasonló már most is létezik; például a Szovjetunió órákat gyárt, az NDK pedig Pichtet.

A következő felszólaló a szovjet elnök volt. Ő megjegyezte, hogy hasznos volna elbeszélgetni a peresztrojka változtatásairól. A szociális problémák megoldása ugyanis politikai problémák megoldását is magába foglalja. Csatlakoznak a lengyel elnök javaslatához, ami a nemzetközi információs rendszer szükségességét illeti.

Az NDK szövetségének elnökét nemrégén választották. Érdeklődését fejezte ki a szovjet változások iránt. Őket is foglalkoztatja az információcsere kérdése. Elmondta, hogy Európán kívül is vannak olyan országok, melyek a mi segítségünkre szorulnak vagy szorulhatnak, ezért 1990. májusában Berlinben olyan tanácskozást szerveznek, amelyen az összes szocialista ország szövetsége jelen lesz. Központi helyen fog szerepelni az a kérdés, vajon milyen segítséget tudunk adni a fejlődő országoknak.

A cseh elnök következett. Elmondta, hogy idén júliusban nagy technikai kiállítást szerveznek, amelyen segédeszközök fognak szerepelni, részben Európán kívüli forrásból. Országukban most kezdtek el számítógépekkel foglalkozni, egyelőre még nyugatról szerzik be az ilyen segédeszközöket. Nemsőkára kapnak 20 darab Optacon és 11 darab Versa Braille

készüléket. Persze nem tudják ezeket mindenkire eljuttatni, de azon lesznek, hogy legalább a szocialista importból épített gépekből kapjon minden tag.

A román elnök azzal kezdte beszédét, hogy ő mindössze három éve áll szövetségük élén. Nekik két speciális iskolájuk van, s összesen négyezer embert foglalkoztatnak. Szervezeti felépítésük: 18 területi szerv van, s ezeket a főnökség irányítja. Tizenhatezer tagjuk van. Tevékenységük a sport és a művelődés területére terjed ki. Évente rendeznek versenyeket. Kitűnően felszerelt stúdiójukban készült hangfelvételeiket a tagok ingyen kölcsönözhetik.

Hozzászóltak a csereüdültetéshez is. Lengyelországgal és Csehszlovákiával még nincs kiépített kapcsolatuk, sem pedig elég üdülőjük. Egy esetleges üdültetésben legfeljebb részletkérdésekben tudnak segíteni.

A bolgár elnök beszélt a segédeszközök azon szerepéről, melyet a vakok kiegyensúlyozott életében töltenek be.

Természetesen az, hogy ki mit gyárt, mindig függ az adott nemzeti sajátosságoktól. Ők különleges, számítógépes be rendezéseket gyártanak a vak gyorsírók munkájának megkönnyítésére, s a kutatásokban a spanyolok is érdekeltek.

Bulgáriában nem elég fejlett a gyorsírás, ezért a közeljövőben a gyorsírók részére Braille-adaptereket fognak kidolgozni. Sikeres kísérletek folynak náluk a szintetikus beszéd megvalósítására, és nem tartják túlságosan nehéz feladatnak a

zsebszámítógép kifejlesztését sem.

Optaconból három darab van az országban.

Az elnök ezenkívül tett néhány javaslatot is. Ezek:

1. Szülessenek intézkedések, hogy ezután gyorsítva tegyenek eleget a vásárlási rendelkezéseknek egymás között a szocialista országok.
2. Legyen egységes segédeszköz-katalógus.
3. Meg kell oldani a segédeszköz-ellátást, s ez ügyben kérelmet kell intézni a Nemzetközi Vakok Szövetsége főtitkárához a koordináció végett.

Végül pedig csatlakoznak a lengyel javaslatához.

Ezután a tanácskozás második részében, a bolgár elnök, aki egyben az európai szervezet főtitkára is, beszámolt a közelmúlt szövetségi eseményeiről.

Berlinben az Európai Vakok Szövetsége ülésén azt a döntést hozták, hogy az európai szövetségeknek egyeztetniük kell a madridi kongresszuson képviselendő állásfoglalásokat.

Sikerült olyan egységes európai vezetést létrehozni, ahol egyes területeken azonos formában jelennek meg a szocialista és a nyugati törekvések. A vakok szempontjából a következő tendencia ismerhető fel: az európai bizottságok hangulata megfelelő, minden vitás kérdéstről aktívan cserélnek véleményt.

Nagy a nyugati országok aktivitása; ők, hasonlóan hozzánk, egységesen lépnek fel.

A spanyol szövetség rendelkezik a legnagyobb anyagi bázissal, mivel élvezi az összes spanyol nyelvű ország támogatását. Angliában sem áll rosszul a vakok szövetsége: ott a királyi szövetséget erősen támogatják, sőt aktív politikai tevékenységük révén, megkapták az észak-amerikai szövetség támogatását is.

Én elsőként kaptam szót. Ismertettem szövetségünk tevékenységét, az 1988-as választások eredményeként létrejött személyi változásokat szövetségünkben, továbbá a magyarul beszélő számítógép kifejlesztését és eredményeit, perspektíváit, különös tekintettel az új munkalehetőségek felkutatására.

Ez utóbbi téma igen nagy érdeklődést váltott ki, olyannyira, hogy a Bolgár Vakok Szövetsége lapjának főszerkesztője ezzel kapcsolatban külön időpontot, majd riportot kért tőlem.

A Vakok Világszövetségének szeptemberi madridi ülésével kapcsolatban az a határozat született, hogy a szocialista országok (ha lehetséges, az Európán kívüli szocialista országokkal együtt) az értekezlet előtti napon este szervezzenek képviselőjük számára találkozót a konkrét állásfoglalás kialakítására. A cél természetesen az, hogy a világszövetség vezetőségébe minél nagyobb számban kerüljenek be a szocialista országok képviselői. Jelenleg a szervezetben három szocialista ország van: a Szovjetunió, az NDK és Bulgária.

Az ülést ünnepi vacsora követte, amely előtt Gradev elv-

társ néhány jelenlevőnek átadta a Bolgár Vakok Szövetsége „Braille-émlékérem” kitüntetésének arany, ezüst, illetve bronz fokozatát. Én arany fokozatú jelvényt kaptam.

Másnap vendéglátóink Plovdivba szerveztek egésznapos tapasztalatszerző kirándulást. Ennek keretében meglátogattuk a bolgár szövetség irányítása alatt működő „Uszpeh” (Siker) nevű vállalatot, mely elsősorban bőröndök, diplomatatáskák készítésével, továbbá különböző huzalok előállításával és tekerccselésével foglalkozik, véleményem szerint hagyományos módszerekkel. A munkafázisok kis részletekre lebontva vakok számára is megfelelők, de igen fárasztóak lehetnek.

Meg kívánom jegyezni, hogy — mint a Szovjetunióban, így itt is — a vakokat foglalkoztató vállalatok közvetlenül a vakok szövetsége irányítása alatt működnek. Bevételeiket a szövetségnek fizetik be, mely a vállalatok fenntartásához szükséges eszközöket visszajuttatja a gazdálkodó szervhez. Adót nem fizetnek.

A Bolgár Vakok Szövetsége egy tucat ilyen kisebb-nagyobb vállalatot üzemeltet, ezekben a foglalkoztatottak száma 2500 fő, melyből 52% átlagosan a látássérültek aránya.

Ebéd után városnézés következett, amikor módunk volt megnézni a római kori amfiteátrumot, egy múlt századi polgárházat, valamint Plovdiv festői városrészeit.

Utunk során programunkban szerepelt még Szófia megte-

kintése, színházi előadás, valamint éjszakai show-műsor.

A négycsillagos „RODINA” szállóban laktunk a tizenhete-

dik emeleten, ellátásunk kifogástalan volt. Mindezért köszönet a Bolgár Vakok Szövetsége vezetőségének. *Dr. Jáksó László*

Tudósítás

az október 6-án megtartott elnökségi ülésről

A taggyűlések, az elnökségi tagok elfoglaltsága, hivatalos utak miatt hat hét telt el az előző elnökségi ülés óta. Jelen összejövetelünktől előzetes bejelentéssel dr. Kiss László és dr. Szőke László távol maradtak. Dr. Hohl József és dr. Jáksó László közlekedési problémák miatt késve érkeztek. A SZEM képviselőjében jelen volt az ülésen Kisgyörgyné Cziráki Andrea. Az egyes napirendi pontok részletes feldolgozásához meghívottként jelen volt Daru Gerőné hivatalvezető-helyettes, Kovácsné Tóth Júlia pénzügyi osztályvezető, dr. Szél Lajos és Nyúl Győző, a rehabilitációs osztály vezetője.

Daru Gerőné finnországi úti beszámolója volt az első napirendi pont, melyhez az anyagot írásban megkapták az elnökségi tagok, akik igen lényegesnek tartják, hogy a külföldi utak tapasztalatait a hazai körülmények figyelembevételével hasznosítsa szövetségünk. Ezek közül csak néhányat említek, hiszen az olvasók ismerik a beszámolót:

— Foglalkoznunk kell a vak és gyengénlátó gyermekek integrált oktatásának kérdésével, melynek előkészítését az Oktatási Bizottság kezdi meg.

— Igen hasznos lenne, ha művelődési és kulturális ügyek-

ben a szakminisztériumok jobban aktivizálódnának, különösen a gimnáziumi tankönyvek, segédeszközök, valamint a könyvtári gondok megoldásában.

— A bevételi források növelésére is kaptunk hasznos tapasztalatokat.

— A szövetség tevékenységi területén a rehabilitációnak nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani.

A második napirendi pont keretében Daru Gerőné bejelentette mindazokat a programokat, melyeket a szövetség fennállásának 70. évfordulója, valamint a Fehér Bot Nemzetközi Napja alkalmából szerveztek.

A következő kiadványok jelentek meg, illetve megjelentetésük folyamatban van:

— A látás védelmében — szórólap.

— 20 kérdés, 20 felelet — szórólap a vakvezető kutyákról.

— Gyógymasször tankönyv, mely már rég óhajtott igényt elégít ki.

— Mit tegyünk, hogy életünk teljesebb legyen? c. nevelési útmutató 2. bővített kiadása.

— Kártyanaptár.

Több kiállítást szerveztek, árusítással egybekötve. For-

gách Annamária kiállításának képanyagát intézményünknek adományozta. Heil József festőművész kiállítást rendezett székházunkban; az eladott képekből származó bevétel felét szövetségünknek ajándékozta. Dr. Rác Zoltán térdimenziói, térplasztikái — melyeket a vakok kertjében állított ki — a látogatók körében nagy érdeklődést keltettek.

A testület tájékoztatást kapott azokról a rendezvényekről, melyekre a Fehér Bot Nemzetközi Napja, valamint a szövetség 70 éves jubileuma alkalmából kerül sor. Az október 12-i sajtótájékoztatóról és a 19-i tudományos ülésről lapunkban később számolunk be.

A harmadik napirendi pont témáját, Kovácsné Tóth Júlia tájékoztatóját, mely 1988. I. félévének pénzügyi gazdálkodásával foglalkozott, az elnökségi tagok az előre elküldött hanganyagon keresztül megismerhették. A hozzászólások során többen felvetették, hogy igen magas a postaköltség. Feltűnően alacsonynak találták az elnökségi tagok a szövetség bérkeretét a dolgozói létszámhoz viszonyítva. Ez utóbbi problémán talán segít az 1989-ben bevezetésre kerülő bértömeggazdálkodás. A béremeléshez szükséges anyagi fedezet ügyében a főtítkár kérelemmel fordult a Szociális és Egészségügyi Minisztériumhoz.

Felvetődött a szövetségi dolgozók jutalmazásának kérdése is, melyre ez évben még nem volt lehetőség. Remény van rá, hogy november 7-re alkalom nyílik munkatársaink megju-

talmazására — mondta Kovácsné Tóth Júlia főkönyvelő.

Kisgyörgyné Cziráki Andrea kért szót napirendi ponton kívül, és javaslatokat kért az elnökségi tagoktól a 3200/1949. ME. sz. rendelet módosításához, mely a vakokról való gondoskodást állami feladatként jelöli meg. Igen élénk hozzászólások formálták a módosító javaslatot, melyet — elkészültét követően — Kisgyörgyné Cziráki Andrea továbbít a minisztérium jogi főosztályának. Ebben részletezni kell az egyes kiemelt feladatokat, és meg kell jelölni az ezek végrehajtásáért felelős tárcákat. (Szociálrehabilitáció, oktatás, átképzés, művelődés, munkába helyezés stb.)

Negyedik napirendi pontként a gyengénlátók speciális érdekévédelméből adódó feladatok elemzése, összegezése címmel dr. Szél Lajos által összeállított anyagot felolvasás útján ismertették az elnökségi tagokkal. Rövid idő alatt vita kerekedett abban a kérdésben, hogy ki számít gyengénlátónak a tagfelvétel szempontjából. Visus értékek, vagy ezeken túlmenően egyéb specifikus vizsgálati eredmények, értékek is szóba jöhetnek-e a tagságra való jogosultság eldöntésében? Az orvostudomány fejlődése révén ugyanis már korszerűbb értékelési rendszer van elterjedőben. E kérdés tisztázására a főtítkár tesz lépéseket szemész szakorvosokkal való tárgyalása során.

A gyengénlátók pályaválasztásával kapcsolatban is igen sok gond merült fel az elmúlt években. A pályaválasztási ta-

nácsadóban több olyan szakma szerepel gyengénlátók részére, mely a gyakorlatban nemigen terjedt el. Szükség lenne a gyengénlátók részére kizárólagosan fenntartott szakmákra. Ez ügyben a Rehabilitációs Bizottság vegye fel a kapcsolatot a Pályaválasztási Tanácsadóval.

A jelenlegi gazdasági helyzetben szövetségünk a gyengénlátók részére újabb juttatásokat, szolgáltatásokat, kedvezményeket nem tud biztosítani. Az elnökség határozatot fogadott el arra vonatkozólag, hogy szövetségünk a gyengénlátók kérdésével járulékosan foglalkozzék. Az Oktatási és Rehabilitációs Bizottság 1989. június végéig tartson megbeszélést a Gyengénlátók Általános Iskoláinak tanáraival, és fogalmazzák meg mindazokat a tennivalókat, melyek a gyengénlátók életvitelének megkönnyítéséhez szükségesek.

Az ötödik napirendi pontra áttérve Csengeri József a telefonkezelői munkalehetőségek vizsgálatával kapcsolatban tartotta meg beszámolóját. Felvette a 13/1983. EüM sz. rendelettel kapcsolatos problémákat. Az elnökség egyhangúlag megállapította, hogy e rendelet megfogalmazása kívánni valókat hagy maga után, alkotásakor ugyanis nem kértek javaslatot a szövetségtől. Dr. Szél Lajos Csengeri Józseffel elkészítette a rendelet módosító javaslatát, melyet Kisgyörgyné Cziráki Andrea olvasott fel. Az elnökség ezt a javaslatot elfogadta és továbbítani fogja a SZEM-hez. Ennek lényege az, hogy telefonkeze-

lőként — meghatározott alközpontnagyság alatt — csak látássérültek foglalkoztathatók.

A napirendi pontok végeztével Erhartné dr. Molnár Katalin bejelentései következtek.

Elsőként a Vakok Világa sikírású változatának előállítási gondjairól esett szó, mivel a lap igen nagy késsedelemmel kerül az olvasóhoz. Dr. Szigeti György az ülést megelőző hetekben szerződéstervezetet küldött a főtítkárnőnek, egy csurgói nyomda részéről. Ezzel egyidejűleg az elnökség döntése alapján a főtítkárnő szerződéstervezetet ajánl fel a PÁTRIA NYOMDÁNAK, amely évek óta előállítója lapunknak. Ennek visszaigazolása, valamint a birtokunkban levő, előbb említett csurgói nyomda szerződéstervezete alapján az elnökség később dönt a nyomda megválasztása ügyében, hiszen a júniusi határozat szerint 1989-re terveztük a változtatást.

A szekszárdi körzet problémáival kapcsolatban bejelentés érkezett a központi elnökséghez, melynek egyöntetű határozata, hogy a jóváhagyott körzet működését biztosítani kell a megyei szervezet titkárnak, és az adományszámlát haladéktalanul meg kell nyitnia.

Szövetségünk november 26-án fórumot szervez „Bevételi források növelési lehetőségei” címmel.

December 3-án kulturális segrszemle lesz szövetségünk budapesti székházában.

Végezetül Kuminka Györgyné elnök, megköszönve az aktív részvételt, az elnökségi ülést bezárta.

Fehér Anna

Európai szocialista országok tanácskozása segédeszközök kérdésében

A Csehszlovák Rokkantak Szövetsége a mozgás-, hallás- és látássérültek számára egyidőben 1988. július 6—8. között Brnóban „Rehaprotex” néven nemzetközi konferenciát és kiállítást szervezett. Az esemény előkészítéséhez már 1987 őszén hozzáfogtak, tájékoztatták róla az érdekelt szervezeteket, szövetségeket, a segédeszközöket gyártó és forgalmazó cégeket, várva a részvételre való jelentkezésüket.

Az európai szocialista országok illetékes szövetségei (köztük a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége is) tavasszal meghívó levelet kaptak a Csehszlovák Rokkantak Szövetségétől, amiben kérték, hogy a rendezvényen minden szövetség háromtagú delegációval — melyet vendégül látnak — képviseltesse magát. A delegációk részére szálláshelyet a szövetségnek Brnótól mintegy 60 km-re, Hodoninban levő üdülőjében biztosítanak.

A VGYOSZ központi elnöksége május közepén úgy döntött, hogy Arató András (a Központi Fizikai Kutatóintézet tudományos munkatársa, a VGYOSZ tiszteletbeli tagja), dr. Szél Lajos a vakügy aktív dolgozója) és jómagam mint a fejlesztések résztvevője utazunk ki a „Rehaprotex”-re.

A meghívólevélben a csehszlovák elvtársak azt is közölték, hogy a nyugati országok-

ból, egy-két kivételtől eltekintve, nem jelezték részvételi szándékukat, feltételezve, hogy a szocialista országokban nincs érdeklődés az eszközeik iránt. (Az igazság az, hogy az érdeklődés nagyon nagy, de az eszközök csillagászati ára miatt vásárló nem nagyon akadhat.) Így aztán, be kell vallanom, hogy kicsit rossz szájjal készültem a konferenciára és kiállításra, hiszen arra számítottam, hogy új eszközöket nemigen fogok látni, új ötleteket nem nagyon fogok szerezni, melyeket itthon a saját munkánkban hasznosítani lehetne. A hiányérzetet bennem nem a nyugati országok által okozott, oly sok emberben élő bűvölet keltette, hanem az, hogy az elektronika területén, és így a vakok és gyengénlátók részére készülő segédeszközöknél is sok tekintetben messze előttünk járnak. Bár azt azért megjegyzem, hogy ezen a picike szűk szakterületen (beszélő számítógép fejlesztés és gyártás vakoknak, sík- brailleírású nyomtató rendszer) eddig még az élvonalhoz tartozunk. Most már a tanácskozás megtörténte után le kell szögeznem, hogy az értekezlet fontos és hasznos volt, érdemes volt rajta résztvenni, sőt részt is kellett venni.

Július 5-én késő délután kocsival érkezünk meg Hodoninba. Kipakoltuk a magunk-

kal hozott sok csomagot, a BraiLab alapgépet, a BraiLab Plus számítógépet és a bemutatandó rendszerekhez a szükséges berendezéseket, a braille nyomtatót, az erősítőt és hangfalat, hogy a gép hangja a nagyobb teremben is élvezhető legyen, a displayt (képernyő), hogy a látó személyek a beszéd mellett láthassák is a képernyőn megjelenő szövegeket. Elfoglaltuk szobáinkat. A többi küldöttség is délután, estefelé érkezett.

A vacsoránál Kruml Matej, a Csehszlovák Rokkantak Szövetségének főtitkára üdvözölte a vendégeket, majd vacsora után a mozgás-, hallás- és látássérültek is külön teremben gyűltek össze, hogy bemutatkozzanak egymásnak, és megismerjék, illetve megbeszéljék a következő három nap programját. A továbbiakban a különböző típusú sérültek részére a programok külön zajlottak, csak az étkezések voltak közös.

A látássérültek küldöttségeit Jan Jesensky, a föderatív tanács tagja köszöntötte feleségével együtt, aki az Egészségügyi Minisztérium szociális osztályának munkatársa. Ők szervezték és vezették végig a vakoknak szóló programot.

A tanácskozás, melynek elnöki tisztjét dr. Branislav Mamojka, a Szlovák Vakok Szövetségének elnöke látta el, július 6-án reggel kilenc órakor kezdődött. Részt vettek: bolgár, belorusz, csehszlovák, lengyel, magyar, NDK és oroszországi szövetség küldöttei. A jugoszlávok utolsó napra jelezték érkezésüket, de nem

jöttek meg. Délelőtt minden küldöttség beszámolt arról, hogy hazájukban milyen a hagyományos segédeszközökkel való ellátás. A legszükségesebb dolgokat általában mindenütt biztosítani tudják, de a választék bővítése kívánatos volna. Ezekből a hagyományos eszközökből, melyek zömében a Meta (a csehszlovák rokkantakat foglalkoztató vállalat) termékei voltak, helyben egy kis kiállítást rendeztek, amit ebéd-szünetben fél egytől fél háromig megtekinthettünk. Fából készített játékokat (sakk, domino, dáma, ki nevet a végén, malom, logikai játék), botokat, braille táblákat, rajzoló készletet, kisiskolásoknak szemléltető tárgyakat láthattunk. Például finom tapintású párnára nagy gombokból különböző geometriai alakzatokat helyeztek el, vagy ugyancsak kellemes érzetet keltő párnára kulcsot, gombot, karikát, gömböt, rojtot akasztottak, ezt arra használják, hogy a gyerekek síkbeli tájékoztatását, a tárgyak felismerését elősegítsék. Újdonság volt a konyhai mérleg, melyet függőleges lapjával falra lehet akasztani, a mérendő anyagot a táljába kell helyezni, és a függőleges lapon levő számskála előtt mozgó mutatóról a súly leolvasható. Hasznos eszköz a lengyel vízszintmérő és a lázmérő is.

Kézhez kaptunk cseh nyelven braille írásban egy segédeszköz-katalógust. Jan Jesensky elvtárs megígérte, hogy ha a szövetségek a katalógus alapján a kiállított tárgyakból kiválasztják azokat, melyekből egy mintadarabot szeretnének

kérni, azt postán térítésmentesen megkaphatják.

A hagyományos segédeszközök magyarországi gondjairól dr. Szél Lajos szólt, elmondta, hogy a nálunk kapható segédeszközök egy részét magyartja, örömmel fogadna megrendeléseket külföldről is akár csereeszközök ellenszolgáltatásért is, hogy ezzel a hazai választékot szélesíthessük. Dr. Szél Lajos egy-két mintadarabot is hozott magával, amit az értekezlet szüneteiben az érdeklődőknek megmutatott és végül oda is ajándékozott. Igen nagy elismeréssel nyilatkoztak az általa hozott segédeszközök minőségéről. A Meta egyik dolgozója kérte, hogy gyártási tapasztalatcsere végett meglátogathassa dr. Szél Lajost. Ennek lehetőségére az ígéretet meg is kapta.

A hodonini üdülő különböző szintjeiről és a közvetlen környékről műanyagra domborított térképet kaptunk, ami véleményem szerint ugyanúgy készül, mint a nálunk használt, a Magyar Néphadsereg Térképészeti Intézete által előállított térképek. Az üdülőről egy olyan térképet is kaptunk, amit a felhordott festék megduzzasztásával készítettek, ez azonban nagyon gyenge minőségű, alig érzékelhető. Festékduzzasztásos módszerrel történő ábrák, képek, braille írású anyagok előállítására nálunk is vannak próbálkozások, melyek lényegesen jobb eredményt mutatnak. Leningrádból is hoztak duzzasztott festék elvű ábrákat és braille szövegeket tartalmazó mintákat. Ezek igen jó minőségűek és a gyár kép-

viselői úgy nyilatkoztak, hogy kizárólag hazai anyagokat használnak előállításukhoz, elmentében a magyar kisszövetkezettel, mely nyugatról szerzi be a festéket.

Sokkal több szó esett az elektronikus segédeszközökről. Az időnek legalább 80–90 százalékában ezekkel foglalkoztunk. Örömmre szolgált, hogy sokan és egyre többen látják világosan és ki is fejezik ezeknek az elektronikus segédeszközöknek a szükségességét, és hogy használatuk nem csak bizonyos szakterületre korlátozódik, hanem mindenkinek egyéni használatra a saját kezébe kell, hogy kerüljenek. Olyan mindennapos használati tárgyakká kell, hogy váljanak, mint ma a pontírógép, — csupán az anyagi lehetőségek szabnak határt ma még elterjedésüknek. Erre törekednek Csehszlovákiában is. A segédeszközök fejlesztésének fontosságát mutatja az, hogy a csehszlovák állam ezek fejlesztésére 18 millió koronát áldoz. A cél pedig az, hogy a gyártott eszközök minősüljenek gyógyászati segédeszköznek, és a bekerülési árnak csak az 50 százalékát fizesse majd a rászoruló felhasználó.

Valamennyi küldöttség beszámolójában azonos volt az, hogy hangoztatták: országukban tervezik, illetve fejlesztik a beszédszintetizátoros rendszert. Bulgáriában a saját gyártmányú IBM PC kompatibilis gépüket szeretnék vakok által használhatóvá tenni. Lengyelországból dr. Andrzej Adamczyk elmondta, hogy a lengyel nyomda részére most

vásároltak egy Braille sornyomatót, ami másodpercenként 400 karaktert domborít, és kétoldalas, pontközi nyomtatást tesz lehetővé. Az NSZK-ból Puma lemezírógépet is vettek. Most kezdik meg mindkettő üzemeltetését.

Csehszlovákiából Halousek, a folyamatban levő számítógépes rendszer fejlesztésének vezető mérnöke (vele már a találkozó előtt váltottunk levelet) részletes előadást tartott. Kiderült, hogy nagyon hasonló rendszert kívánnak létrehozni, mint amit mi a BraiLab Plus számítógéppel megvalósítottunk. Z80 alapú gépet építenek speciálisan vakok számára tervezve, beszédszintetizátoros kijelzéssel, sík- és braille írású nyomtató rendszerrel. Különbség az, hogy ők csak braille billentyűzetet képzelnek hozzá. A cseh szöveget beszéddé alakító rendszerük már működik, ezt egy kalkulátorba építve megmutatta. Vele is többször beszélgettünk a szünetekben. Kerestük az együttműködés lehetőségeit.

A magyarországi fejlesztésekről és létrehozott termékekről Arató András adott a BraiLab Plus bemutatójával egybekötött átfogó tájékoztatást. A németül beszélő rendszert szóltatta meg, de azt is demonstrálta, hogyan beszélne csehül, ill. szlovákul. Elmondta, hogy az alapgépből 130-at használnak nálunk. A BraiLab Plusból tavaly 4 darab készült, a tulajdonosok nagyon jól tudják használni őket, most újabb kis számú sorozat gyártása indult

el. Mivel a nyomtató rendszert is kivittük, helyben is tudunk nyomtatni ismertetőket, de bármilyen más anyagot is.

A vendéglátók felvetették, hogy a segédeszközök nyilván tartására egy információs rendszert kell létrehozni, melynek gondozását Csehszlovákia vállalja. Információs lapot vezetünk be a nyilvántartó rendszerhez, ezeken kell bejelenteni a segédeszközöket orosz, német, angol nyelven. A már gyártásban levő vagy gyártási tervbe bevett berendezéseket, eszközöket kell majd ebben a közös katalógusban feltüntetni. Az információs lap tervezetét átnéztük, kisebb módosítási javaslatok után elfogadtuk.

A tanácskozás este hat óráig tartott. A küldöttségek kérdéseket tettek fel egymásnak és megvitatták a felvetett problémákat.

A braille kijelzők gyártásával kapcsolatosan megtudhattuk, hogy Lengyelországban piezoelektromos elven működő kijelzőt vásárolt elemekből készítenek. Hasonló kísérletek Prágában is történtek. Egy pontot mozgó piezokerámia részecske ára 5 dollár. Az NDK-ban a piezokerámia részecskék előállítására is folyó kutatások.

A TV-s nagyítókhoz jó kamerákat készítenek az NDK-ban, ezek vásárlási lehetőségéről többen érdeklődtek. Az NDK küldöttsége azt ajánlotta, hogy forduljanak a gyártó céghez.

A mini-Picht-re vonatkozó érdeklődésekre pedig az volt a válasz, ha a szövetségek feladják a megrendeléseiket, az NDK a gépeket tudja gyártani darabonként 100 dolláros áron.

Július 7-én Brnóba mentünk megnézni a kiállítást, ami kicsi volt, mindössze egy egyszintes pavilonban helyezték el a nemzetközi vásár területén. Ezen belül két kiállítóhelyen voltak a látássérülteket szolgáló eszközök. Az egyiknél pontosan ugyanazokat találtuk, amiket Hodoninban láttunk. A másik helyen a bécsi Rath cég mutatta be az általa árusított készülékeket. Kipróbáltuk az új Optacont, ami a régebbitől abban különbözik, hogy kevesebb rezgő tű alkotja a tûmátrixát. A display olvasásához pedig nem speciális kamerát kell használni, hanem soros vonali csatlakozással kell a displayhoz kapcsolódnunk. Látható volt a VersaBraille és a Braille Box is. Új berendezés volt a Professional Wert nevű beszéd-szintetizátoros rendszer, ennek németül beszélő változatát mutatták, amit vakok IBM PC-hez használhatnak (ára PC nélkül 60 000 osztrák Schilling). Ezt nagyon sokáig és alaposan próbáltuk, és képességeit összevetettük a saját rendszerünkkel.

A kiállítást végigjárva még egy műszert fedezhetünk fel, az Infratont, ami a vakok tájékozódását segíti. Kb. zseblámpa nagyság zsinóron lógva nyakba akasztható, a mellen

helyezkedik el. Járás közben csöndben van, csak ha akadályhoz közeledik a viselője, azt jelzi. A pavilonban sokáig próbáltuk, nagyon biztonságosan lehetett behatárolni vele az akadályokat, gyakorlati hasznát megállapítani azonban inkább nyílt területen, hosszabb, vele való közlekedéssel lehet igazán. A közlekedést segítő, állandóan csipogó szemüveget is hasonló körülmények között, kb. ugyanennyit próbáltam egyszer itthon, az Infratont az első benyomás után használhatóbbnak érzem. A mellen való viselése talán egy kicsit szokatlan látvány. A gépet a Szovjetunióból hozták.

8-án délelőtt a záródokumentum elkészítésére, megvitatására került sor, melyet minden szövetség meg fog kapni. A leglényegesebb pontjai a következők: A segédeszközök nyilvántartására információs rendszert hozunk létre, kezelését Csehszlovákia vállalja. A termékek közlésére az értekezleten elfogadott információs lapot használjuk. A jövőben is kell rendezni segédeszközökkel kapcsolatos konferenciákat; fontosak ezek a felhasználók, a fejlesztések és az ergonómiai kérdések megtárgyalása miatt is. A legközelebbi konferencia megrendezését 1990-re Lengyelország vállalta el. A zárónyilatkozat hangsúlyozza, hogy a jelenlevő országokban az elektronikus segédeszközök fejlesztése több helyen csak a tervek szintjén tart. Ugyanakkor elismerték, hogy a fejlesztésben és a gyártásban Ma-

gyarország elől jár.

Fentiekben igyekeztem átadni a konferencián és kiállításon elhangzottakat és látottakat, amennyire egy ilyen beszámoló keretét biztosít erre.

Végezetül a tanácskozás hasznosságát a következőkben tudnám összefoglalni. Bár minden felszólaló hangsúlyozta azt az óhaját, hogy a vakügyi segédeszközök terén együttműködésre lenne szükség a párhuzamos fejlesztések elkerülése végett, sem az együttműködés, sem az eszközök cseréje szempontjából megállapodások itt nem születtek. Mi magyarok mindhárman nagyobb reménnyel indultunk, több eredményre számítottunk; ennyit sikerült elérni. Kötetlenül is sokat és nagyon őszintén beszélgettünk a többi résztvevővel, mindennap éjjel után kerültünk ágyba. Beszélgetés közben érdekes, jó gondolatok merültek fel, melyeket otthon is biztosan mindenki a szövetségben tovább fontolgathat, és ezek is közelebb vihetnek majd mai gondjaink orvoslásához.

Köszönet illeti a Csehszlovák Rókkantak Szövetségét, hogy megtette ezt az igen jelentős első lépést, megrendezte az első konferenciát szocialista országok számára, a segédeszközök kérdésének megvitatására. Köszönöm a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének, hogy módunkban volt részt venni ezen a tanácskozáson.

Vaspöri Teréz

'89-ben új épületben

Június végén megkezdődtek az építési munkálatok a szövetség Vakvezető Kutyaképző Iskoláján Csepelen.

Rohamosan romló műszaki állapota miatt lebontásra került a vendégszobákat, társalgót és irodát magába foglaló 15 éves faépület. Ennek megerősített alapjaira épül a felújítási terv szerint egy korszerű, magasabb igényeket kielégítő ház, téglából.

A tervező a szövetség szakembereinek segítségével a lehetőségeken belül a speciális szükségletekhez legjobban igazodó épületegyüttest álmodott papírra.

- Lesz itt 4 db 2 ágyas, fürdőszobás vendégszoba, amelyek az összeszoktatási időben az igénylő kényelmét szolgálják. Amikor erre a célra nem foglaltak, szállodaként üzemelnek majd vendégek, átutazók, a szövetség vidéki tagjai számára.
- Kynológiai laboratórium, amely a kutyák alkalmassági vizsgálatát segíti elő.
- Adminisztrációs és szociális kiszolgáló blokk ügyeleti szobával, irodával, pihenő-, öltöző-, fürdőhelyiségekkel.

A meghirdetett versenytárgyaláson az ÉP—UNISZOLG Kísszövetkezet nyerte el a megbízást az építésre. 1988. december 15.-i határidőt vállaltak!

Szerencsés körülmény, hogy az iskolát körülvevő terület vezetékes gázellátása most készül, így a fűtőenergia a legmegfelelőbb lesz.

A bontási és építési munkálatokkal járó rendezetlenség ellenére a kutyaképzés nem áll meg. Az iskola dolgozói mostoha körülmények között ugyan, de változatlan lendülettel folytatják munkájukat. Az iskolavezető és a kiképzők számára a kutya-konyha melletti hűsraktárat alakították át öltöző és tartózkodó helyiségnek. A kiegészítők az orvosi szobában kaptak ideiglenes helyet. A munkakörülmények így nem nevezhetők éppen ideálisnak, de a kellemesebb jövő reménye segít legyőzni a nehézségeket.

Az összeszoktatás szervezése is gondot jelent. A VAI lehetőségei szerint segít a kutyaigénylők elhelyezésében, de az utazással sok idő és energia megy veszendőbe. Ezért az összeszoktatási idő várhatóan megnyúlik egy-két héttel.

Az élet tehát nem áll meg, a munka — fokozott figyelmet, több áldozatot követelve — folyik tovább. A nehéz időszak után — amely remélhetőleg nem lesz hosszú — minden igényt magas színvonalon kielégítő objektum áll majd a szövetség tagjainak rendelkezésére.

Vasteleki Péter

ANTAL JÓZSEF

Szent István ünnepségek Székesfehérvárott

Allamalapító királyunk, Szent István halálának 950. évfordulója alkalmából nagyszabású ünnepségsorozatot rendeztek Székesfehérvárott. A rendezvények sorát augusztus 13-án a Szent Jobb érkezése nyitotta meg. Nemzeti ereklyénket utoljára ötven évvel ezelőtt, 1938-ban láthatták a város lakói. Az ünnepi díszbe öltözött városba tíz órakor érkezett meg Budapestről a Szent Jobbot szállító konvoj, több ezer hívő és érdeklődő sorfalától övezve.

Az ereklyét először a püspöki palotába vitték, majd harangzúgás mellett, az egyházi személyiségek kíséretében átszállították a Bazilikába, ahol a város és a megye vezetői tisztelegtek a fejedelmének és a Szent Jobb előtt. A Bazilikában dr. Szakos Gyula megyés püspök köszöntötte a Szent Jobbot, majd Horváth András, a Haza-fias Népfront Fejér megyei Bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet, hangsúlyozva államalapító királyunk emberi és politika nagyságát, bátorságát.

A szertartás után a hívők róhatták le kegyeletüket a Szent Jobb előtt.

Este irodalmi műsort láthattak az érdeklődők a Bazilikában dr. Szeghalmi Elemér irodalomtörténész, Sinkovits Imre

KISS JÁNOS

Néhány szó a véres vizelet okairól

Régi festményeken gyakran látunk orvost, amint a világosság felé tartott üvegedényben a vizeletet vizsgálja. Ez is azt bizonyítja, hogy a merőben mindennapos megfigyelésre utalt orvosok már évszázadokkal ezelőtt rájöttek arra: a vizelet színéből, szagából, mennyiségéből biztonsággal lehet bizonyos betegségekre következtetni. Így állapították meg már az ókorban például a cukorbetegséget, amelynek elnevezése: diabétesz mellitusz (édes és bőséges vizelet) mindmáig fennmaradt.

Amíg kevés volt a fürdőszoba és az illemhelyek rendszerint a lakáson, sőt a házon kívül voltak, az éjjeli edénybe ürített vizeletet gyakran alaposan szemrevételezték. De ma is, amikor maholnap mindenki vízöblítéses vécébe ürít, sokan rendszeresen ellenőrzik a vizelet színét. Nem kell tehát a szúnyogban is elefántot látó hipochondernek lenni ahhoz, hogy vizeletünk vörös elszíneződését észrevegyük. Ez az elszíneződés azonban egyáltalán nem jelenti szükségképpen azt, hogy a vizelet vértől lenne vö-

rös. Ugyanis, ha a lázas gyermek például amidazofén tartalmú lázcsillapítót kap, vörössé válhat a vizelete anélkül, hogy akár egyetlen vörösvértest lenne benne. A vizelet elszíneződésének az okát a laboratóriumi vizsgálat megbízhatóan kimutatja, ezért az orvos ilyenkor vizeletmintát küld a laboratóriumba. A vizeletvizsgálat manapság amúgy is az alapvető és leggyakrabban végzett laborvizsgálat.

A professzor tudta...

Klinikai orvostudományunk egyik nagy öregéről mesélik, hogy hirtelen támadt erős vér-vizelése miatt sürgősen kórházba szállíttatta magát. Ez a professzor, aki élete során briliáns műtéteivel sok ezer embernek adta vissza egészségét, a sajátjával nem mindig gazdálkodott túl jól. Nyugdíjas korában szívinfarktusból kigyógyulva, kezdetben rendszeres laboratóriumi vérvizsgálat-ellenőrzés mellett szedte a véralvadást gátló tablettákat. Néhány hónap múlva azonban megunta az állandó laboratóriumba járást, és ellenőrzés nélkül szedte tablettáját. Egyszerre nemcsak azt vette észre, hogy a fogínye fogmosáskor könnyen és erősen vérzik, hanem azt is, hogy vizelete véres lett. A kiváló orvosprofesszor mindjárt tudta, hogy könnyelmű volt, amikor elmulasztotta a kötelező vérvizsgálatokat, de azt is tudta, hogy a veséjén keresztül azért veszít vért, mert vérének alvadékképzése túlságosan is csökkent. Azért ment

(Folytatás a 9. oldalról)

és Gombos Katalin színművészek, Budai Iлона énekes és a Kecskés együttes részvételével. A műsorban részletek hangzottak el a Hartvik legendából, a Szent Imre legendából, középkori himnuszokból, gregorián dallamokból.

Augusztus 14-én, vasárnap tíz órakor kezdődött az ünnepi szentmise, melyet dr. Paskai László bíboros, esztergomi érsek celebrált. Beszédében hangsúlyozta Szent István szerepét nemzeti életünk elindításában, a magyar történelem és kultúra megalapozásában. A mise után a Romkertbe, Szent István sírjához kísérték az ereklyét, és itt zajlott le az ünnepség befe-

jező eseménye, melyen megjelentek a megye és a város vezetői, egyházi méltóságai. Balsay István, a városi tanács elnöke mondott búcsúbeszédet az egyházmegye híveinek nevében majd dr. Szakos Gyula búcsúzott az ereklyétől. Az ünnepség végén megkoszorúzták Szent István sírját, a Szent Jobbot pedig visszavitték a püspöki palotába, majd a Magyar Nemzeti Bank páncélcocsijával Budapestre szállították.

Az ünnepségsorozaton igen sok sorstárs vett részt. A rendezők mindenütt a legnagyobb udvariassággal segítették a látássérülteket a nagy tömegben. Munkájukért ezúton mondunk köszönetet.

a kórházba, hogy az alvadás-gátló tabletta ellenszerével a vérzékenységet megszüntessék.

A professzor esete szolgáljon tanulságul arra, hogy a vese, illetőleg a húgyúti rendszer megbetegedése nélkül is lehet véres a vizelet akkor, ha vérünk alvadékonysága akár gyógyszer, akár örökletes betegség miatt vagy más okból károsodott. Az ilyen okból történő vérvesztés azonban viszonylag ritka. Sokkal gyakoribb az, hogy magából a veseszövetből, a vizeletet összegyűjtő vesemedencéből, a vesemedencéket a húgyhólyaggal összekötő két vizeletlevezető csőből (az uréterekből), a húgyhólyagból, a hólyagból a szabadba vezető húgycsőből vagy a férfiak esetén a húgycsőbe nyíló prosztatából származik a vér.

Fiatalkorban, mandulagyulladás után.

Ha gyermek vagy általában a 30 évesnél fiatalabb ember heveny mandulagyulladást követően feltűnő fáradékonyságról, fejfájásról, tompa vesetáji nyomásról panaszodik és a szeme körül vizenyős duzzanat keletkezik, akkor heveny vesegyulladásra lehet gondolni. Ezt a gyanút a vizeletvizsgálat és a vérnyomásmérés igazolhatja vagy oszlatja el. Heveny vesegyulladásakor ugyanis vörösvértestek és fehérje jelenik meg a vizeletben, és a vérnyomás kórosan megemelkedik. Nem szabad azonban ilyenkor azt hinnünk, hogy heveny vesegyulladás miatt a vizelet sza-

bad szemmel láthatóan véres lesz. A vörösvértestek ilyenkor többnyire csak a vizelet centrifugálása után, az üledékben figyelhetők meg mikroszkóp alatt. Normális körülmények között a vizelet üledékében nincs vörösvértest, ilyenkor viszont zsúfolásig tele lehet anélkül, hogy a vizelet szemmel láthatóan véres lenne. Az ilyen mikroszkópos vérzés lehetőségére azonban még fel kell hívunk a szülők figyelmét, mert az idejekorán felismert heveny vesegyulladásban szenvedő fiatal kórházba kell vinni, ahol gyógyulási esélyei jók.

Kisugárzó, görcsös fájdalom.

A vesekő egyáltalán nem tartozik a ritkaságok közé. Ráadásul egyike azon betegségeknek, amelyeket több-kevesebb biztonsággal már az orvosi vizsgálat előtt maga a beteg is fel tud ismerni. Ha ugyanis valaki a vesetájról kiinduló, férfiaknál a herékbe, nőknél a nagy szeméremajkakba, mindkét nemnél esetleg a combtőbe kisugárzó és tűrhetetlen görcsös fájdalmat észlel, véres vizeletet tapasztal — akkor alig kétséges, hogy vesekő van a háttérben. A vizelet ilyenkor többnyire szabad szemmel is láthatóan véres, de mikroszkóp alatt biztosan az. A vesekőroham tűrhetetlen görcsrel jár. Még a legtűrelmesebb ember is felkeresi az orvost, hogy egy injekcióval megszabaduljon a panaszaitól.

A vesekő megsértheti a vesemedencét, de sértheti — ha elég kicsi ahhoz, hogy bele-

csússzon az uréterbe — a vizeletlevezető nyálkahártyáját. Ilyenkor a vérzés forrása a sérülés. De megeshetik az is, hogy a kő eljut a hólyagba, sőt a húgycsőbe, és közben megsérti ezek falát, és ez okozza a vérzést.

Ha valaki egy injekció segítségével megszabadult görcsös fájdalmától, akkor se térjen napirendre az ügy felett, hanem lehetőleg keresse fel minél előbb az urológiai szakrendelést, ahol kontrasztanyag befeccskendezésével végzett röntgenvizsgálattal, szükség esetén hólyagtükrözéssel megállapítják, hogy nem maradt-e vissza húgyúti rendszerében olyan kő, ami gyógyszeres vagy műtéti kezelést tesz szükségessé. Olyan esetben pedig amikor bőséges tea vagy egyéb folyadék fogyasztásával és görcsoldó tabletta segítségével sikerült „megszűlni” a követ, a kő összetételének vizsgálata lehetőséget nyújthat az újabb kő képződésének megelőzésére.

Gyakori és kínzó vizelés mellett megeshet az is — éspedig nőknél gyakrabban, mint férfiaknál —, hogy a heveny súlyos hólyaghurut egymagában is véres vizelettel jár. Ha tehát azt tapasztalja valaki, hogy szinte ötpercenként gyötrő vizeleti ingere van, de vizeleskor csak néhány cseppnyi vizelet távozik, akkor alig kétséges, hogy e panaszokat hólyaghurut, tehát a hólyag nyálkahártyájának baktériumos, vagy más mikroorganizmus által okozott gyulladása okozza. Ilyenkor a vizelet többnyire csak zagyvává, zavarossá válik, ami a gennytől származik, de megeshetik,

hogy szemmel láthatóan véres. A kérdést bármelyik orvosi rendelőben végzett gyors vizeletvizsgálat eldöntheti. A vizeletben levő gennyet kémcsőben másodpercek alatt ki lehet mutatni, de igazolja az üledék mikroszkopikus vizsgálata is: az üledék ilyenkor zsúfolva van fehérvérsejtekkel.

A hólyaghurutot mindig gennyes és baktériumos vizelet kíséri, de ha vért is tartalmaz, akkor rendszerint hevesebb a gyulladás. Akár vérvizeléssel, akár anélkül kerül sor kiújuló hólyaghurutra, kívánatos az alaposabb urológiai vizsgálat annak eldöntésére, nincs-e valamilyen anatómiai oka a vissza-visszatérő gyulladásnak. Ha a vizsgálat ezt kizárja, az orvos elrendelheti a hólyaghurutért felelős kórokozó laboratóriumi kitenyésztését. Így határozzák meg az ellene hatásos gyógyszert, és a beteg célzott kezelés után baktérium- és panaszmentessé válik. Erre azért van szükség, mert a gyakran ismétlődő hólyaghurut esetleg ráterjedhet a vesemedencékre, és marandó vesekárosodást is okozhat.

Ha panasz nélkül véres.

A legegyszerűbb egészségügyi műveltséghez hozzátartozik az, hogy ha szervezetünk bármelyik üregének nyálkahártyája vérzik, tehát ha véres a köpetünk, a székletünk vagy a vizeletünk, gondolnunk kell daganatra is. Hiába azonban az egészségügyi kultúra, a tájékozottság, ha éppen a daganattól félve struccpolitikát folytatunk

és halogatjuk az orvosi vizsgálatot. Sokszor ugyanis a gondos és minden részletre kiterjedő orvosi vizsgálat — véres vizelet esetében — ki tudja zárni a daganatot, vagy ha valóban daganat áll fenn, az idejében végzett műtét végleges gyógyulást hozhat. A legrosszabb tehát, ha a minden panasz és tünet nélküli vérvizelés esetén értelmetlenül halogatjuk az urológiai vizsgálatot! Sok embert — főképpen az idősebb nemzedéket — az urológiai vizsgálatról, a tükrözéstől való félelem tart vissza attól, hogy az orvosnál jelentkezzék, mert azt hallotta, hogy ez a vizsgálat nagyon fájdalmas. Ez a félelem ma már alaptalan, mert megfelelő érzéstelenítéssel a tükrözés — ha egyáltalán szükség van rá — fájdalommentes.

Nem lehetett célunk a vérvizelés valamennyi okának részletes és kimerítő ismertetése, hiszen ezen okok kiderítése a szakorvos feladata. Egy dologról azonban mégis említést kell tennünk. A nők havivérzése a hüvelyen át ürül ki, és vizeléskor a véres váladék néhány cseppje a vizelethez keveredhet. Ezért tudnivaló az, hogy ha a menstruáció alatt vagy közvetlenül azután a vizeletben több-kevesebb vörösvértest lehet, annak semmiféle kóros jelentősége nincs. Akár a körzeti orvosi rendelőben, akár kórházban kerül sor vizeletvizsgálatra, minden nő kérdezés nélkül tájékoztassa orvosát menstruációjáról.

Vers és virág

**Kenyerünk mellé kell a
dallam is,
Vers és virág az ember
asztalára.**

Az elmúlt napokban, amikor a névnapi jókívánságok mellé sok virágot kaptam, eszembe jutottak Várnai Zseni fent idézett szép szavai. Ma ezek a szavak talán még hangsúlyosabbak, mint pl. fél évszázaddal ezelőtt, mert a világ technikai fejlődésével az emberi érzelmek egyre sivárabbá válnak. Talán nem lenne már szükség dallamra, versre és virágra?

Az embereket minden cselekedetükben befolyásolják érzelmeik, és ez ránk nőkre még fokozottabban érvényes. Azt hiszem, ma sincs nő, aki ne örülne, ha virággal kedveskednek neki. Miért van hát mégis, hogy az érzelmeinket annyira igyekszünk leplezni? Valószínűleg azért, mert ma nem divat egy romantikus lelkű nő, s talán a férfiak is úgy érzik, hogy főleg a szép szavak, az udvariasság, a figyelmesség, helyette elég egy-két távirati stílusban elmondott szó, vagy félmondat is. S hogy ezért egyedül a férfiak lennének felelősök? Nem, ezt nem hiszem. Ennek mi nők, bizonyos fokig sajnos, mi is okai vagyunk.

A feminista mozgalmak a női egyenjogúságért kezdtek harcot, de miközben társadalmi pozíciónkat erősítettük, erkölcsi

NŐK RÉSZÉRE

pozícióink omladozni kezdtek. A társadalom erkölcsi normáinak fellazulását nem kompenzálhatjuk hamis ideológiákkal, és nem védekezhetünk azzal, hogy a mának kell élnünk, mert holnap talán már késő. Ma nagyon sok nő azt hiszi, hogy az erkölcsi szabadosság szabadságot jelent és egyenjogúságot a férfiakkal, s közben nemcsak a férfiak tiszteletét, de saját önbecsülését is elveszíti. A női egyenjogúság téves eszméje az, ha azt gondoljuk, akkor válunk egyenjogúakká a férfiakkal, ha figyelmen kívül hagyjuk az évszázadok vagy évezredek íratlan szabályait. Tudomásul kellene végre vennünk, hogy ezeknek az írott és íratlan szabályoknak a be nem tartása felelőtlenség, s negatív hatásait későn, talán már túl későn észleljük.

Nem gondolom, hogy a társadalom jelenlegi fejlettségi színvonalán a 18. század etikai normáit kellene követni, helyette inkább a házasság, a család, a a gyermekeit nevelő édesanya tiszteletét lenne jó példaként gyermekeink elé állítani. Ebbe a képbe aztán már természetesen illene bele — a szeretet és megbecsülés jeleként — az alkalmi virágcsokor.

A mai tizenéves korosztályt hallgatva döbbenet tapasztaltam, hogy ezek a fiatalok — korukra és nemükre való tekintet nélkül — belső érzéseiket palástolva szinte azért versengenek, hogy ki tudja jobban félvállról venni a másikat. Vajon közülük hány fiúnak jut eszébe, hogy a névnapi vagy születésnap köszöntő mellé virágot is mellékeljen egy kislánynak?

Bizony, olykor az idősebb korosztály sem ad példát és biztatást az ilyenfajta figyelmeségre.

Mindannyian tudjuk, — s ezt pszichológusok is bizonyíthatják — hogy a családtagok érzelmi, etikai nevelésében a nők játsza-

nak döntő szerepet. Törekedjünk hát arra, hogy a jövő nemzedék számára olyan példát mutathassunk, amely nem szégyelli az érzéseit, hanem szavakkal és virágokkal is nyíltan kifejezésre juttatja szeretetét és tiszteletét egyaránt.

PIS MÁTYÁS NÉ

Kötésminták

Csipkeminta. — 17 szemből áll a minta. A visszáján fedetlen kötünk.

1. 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, a ráhajtáson áthúzó a 2 simát, 5 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 fordított, 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó.

3. 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó a ráhajtáson, 4 fordított, 2 szemet simán egybe, 1 ráhajtás, 3 fordított, 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó.

5. 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó, 3 fordított, 2 simán egybe, 1 ráhajtás, 4 fordított, 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó.

7. 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó, 2 fordított, 2 szemet simán egybe, 1 ráhajtás, 5 fordított, 2-szer egymás után 1 ráhajtás, 2 sima, áthúzó.

Norvég csillagminta. — A színén végig sima, a visszáján végig fordított.

1. 1 vitt, 5 alap, 1 vitt, 7 alap, 1 vitt, 5 alap, 1 vitt.

2. 1 alap, 1 vitt, 4 alap, 2

vitt, 5 alap, 2 vitt, 4 alap, 1 vitt, 4 alap.

3. 2 alap, 1 vitt, 3 alap, 3 vitt, 3 alap, 3 vitt, 3 alap, 1 vitt, 2 alap.

4. 3 alap, 1 vitt, 2 alap, 4 vitt, 1 alap, 4 vitt, 2 alap, 1 vitt, 3 alap.

5. 4 alap, 1 vitt, 1 alap, 4 vitt, 1 alap, 4 vitt, 1 alap, 1 vitt, 4 alap.

6. 5 alap, 1 vitt, 1 alap, 3 vitt, 1 alap, 3 vitt, 1 alap, 1 vitt, 5 alap.

7. 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 2 vitt, 1 alap, 2 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt.

8. 1 alap, 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt, 1 alap.

9. 2 alap, 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 3 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt, 2 alap.

10. 3 alap, 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt, 3 alap.

11. 10 alap, 1 vitt, 5 alap.

12. 3 alap, 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt, 3 alap.

13. 2 alap, 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 3 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt, 2 alap.

VARRÓ IRENA

Egy művészpálya kezdetén

Janusz Kowalski varsói otthonában beszélgetünk. A fiatal vak énekművész édesanyjával és testvérével él itt. A beszélgetés kellemes, családi légkörben folyik.

— Hogyan történt, hogy az éneklés ilyen fontos tényezővé vált az ön életében?

— Öten vagyunk testvérek, és már gyerekkorunkban mind-egyikünk nagyon szeretett énekelni. Ki így, ki úgy, de mindnyájan énekelünk. Állítólag én voltam ebben a családi kvintettben a vezéregyéniség. Nemcsak szerettem énekelni, de már egészen kisgyerekként na-

gyon tetszett, ha figyelik az énekelésemet. Egyszer csak úgy saját szórakozásomra, elénekeltem Skoluba áriáját Moniuszko „Kisértetkastély” c. operájából, Leonard Ladysz (mai népszerű lengyel operaénekes) modorában. Ez egyik idősebb nővéremnek annyira tetszett, hogy úgy vélte, érdemes volna komolyan foglalkoznom az énekléssel. Ezt az elképzelését a következő tanév elején elmondta a Laski intézetben is (varsói vakok intézete, egyházi kezelésben), ahová akkoriban jártam. Blanka nővérhez kerültem, aki tanult énekes volt. 9 hónapig tanul- tam nála, ez elég volt ahhoz, hogy felkészüljek a zenei szak- középiskolai felvételire. Bár a vizsga jól sikerült, torkom meg- betegedett, emiatt az éneklést egy időre abba kellett hagynom. Ez 1974-ben volt. Egy év múlva újra megpróbáltam. A szólóéne- kes osztályban egy kiváló ta- nár, Zdzislaw Skwara — jelen- leg is hivatásos énekes — nö- vendéke lettem. Ebben az isko- lában korábban tanultak már vakok, de ők az orgonaszakon. Én voltam az első énekes. Ösz- sze is hívtak egy tanári érte- kezletet, hogy megvitassák, ér- demes-e vak énekest kiképezni.

— És az eredmény?

— Végül is úgy döntöttek, hogy próbát tesznek velem.

— Tehát Ön taposta ki az ös- vényt. És, hogy alakult a kés- sőbbi együttműködés a látó ta- nárokkal és diáktársakkal?

— Hallatszottak olyan han- gok mind a tanulók, mind a ta- nárok részéről, hogy egyáltalán nincs értelme vak ember tanu- lásának ilyenfajta iskolában, hiszen a látó énekesek között is kemény harc folyik az elhelyez- kedésért. Milyen esélyei lehet- nek akkor egy vak ember- nek? ... A tanulás mellett dol- goztam is: Kezdetben a vakok fémfeldolgozó szövetkezetében vállaltam bedolgozói munkát, később kefekötő lettem, majd kötőgépen dolgoztam. A tanulás melletti munka nagyon megerőltető volt, egyiket sem sike- rült igazán jó színvonalon vé- gezni. Bizony gyakran voltam fáradt, álmos.

— És önállóan közlekedett a munkahelytől az iskoláig?

— Hogyne. Volt idő, amikor albérletben laktam. Ki segített volna az albérleti szobától a munkahelyre, onnan az iskolá- ba? Még az is előfordult, hogy én vásároltam be a főbérlőm és néhány kevésbé önálló társam számára.

Végül 1979-ben J. Kowalski mégiscsak megszerezte a zene- művészeti szakközépiskolai vég- zettséget. Ez már lehetővé teszi egyfajta énekművészi pálya megkezdését. E szép oklevéllel a tarsolyában a fiatal énekmű- vész munkába áll mint... le- mezíró a braille nyomdában! Képzettségének megfelelő mű- vészi tevékenységet csak mellé- kesen végez. Skwara professzor és a segítőkész lánytestvér ki- tartó fáradozásának eredménye- ként azonban fél év múlva munkát kap a lengyel hangver- senyirodánál. Folyamatosan bő- víti repertoárját és hangfajtá- vált, baritonról tenorra.

(Folytatás a 13. oldalról)

14. 1 alap, 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt, 1 alap.

15. 5 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 2 vitt, 1 alap, 2 vitt, 1 alap, 1 vitt, 1 alap, 5 vitt.

16. 5 alap, 1 vitt, 1 alap, 3 vitt, 1 alap, 3 vitt, 1 alap, 1 vitt, 5 alap.

17. 4 alap, 1 vitt, 1 alap, 4 vitt, 1 alap, 4 vitt, 1 alap, 1 vitt, 4 alap.

18. 3 alap, 1 vitt, 2 alap, 4 vitt, 1 alap, 4 vitt, 2 alap, 1 vitt, 3 alap.

19. 2 alap, 1 vitt, 3 alap, 3 vitt, 3 alap, 3 vitt, 3 alap, 1 vitt, 2 alap.

20. 1 alap, 1 vitt, 4 alap, 2 vitt, 5 alap, 2 vitt, 4 alap, 1 vitt, 1 alap.

21. 1 vitt, 5 alap, 1 vitt, 7 alap, 1 vitt, 5 alap, 1 vitt.

Az 1984. évi Jan Kiepora énekverseny nagy sikert hoz: 28 résztvevő közül J. Kowalski kapja a legmagasabb pontszámot, s nyeri el a kulturális és művészeti miniszteri nagydíjat. Ez egyben önálló működési engedélyt is jelent.

— A legnagyobb sikernek — mondja — a középiskola elvégzését tartom. Persze külön siker minden egyes koncert, rádiófelvétel (van már jónéhány). Túlzás nélkül mondhatom, egész Lengyelországot beutaztam hangversenyeim során, melyeket impresszárióm szervez.

— Vajon az impresszárió az előzetes tárgyalásokon megemlíti, hogy vak művészről van szó?

— Természetesen.

— Fordult már elő, hogy emiatt nem jött létre a hangverseny?

— Volt már, hogy a rendező aggályoskodott, hogyan tud megjelenni egy vak ember a pódiumon, de a hangverseny megrendezésétől végül nem állt el.

— És hogy reagál a közönség?

— Azt hiszem, meg tudom teremteni a kontaktust, és megszerzem a közönség rokonszenvét. Igyekszem oldottan viselkedni, pl. magam jelentem be a műsorszámokat. Olykor egy-két zenei tárgyú anekdottát is elmondok.

— Hogy lehet akkor, hogy legutóbbi TV-fellépése kezdetén annyira ideges volt?

— Egyszerűen így kívánta az adás rendezője. Tényleg soha nem izgulok.

— Hát igen. Úgy látszik, a vakügy bemutatása a tömeg-

kommunikációs csatornákon még mindig nem reális. Vagy végtelenen dramatizálják a vak ember nehézségeit, túlzásokba esve — megindítandó a közönséget — vagy túlságosan leegyszerűsítenek mindent, mintha a vak ember játszva érne el kiemelkedő eredményeket — hadđ ámuljanak a nézők. De térjünk vissza az eredeti témához: mik a tervei a jövőben?

— Legnagyobb vágyam egy lemez elkészítése.

— Lát erre reális lehetőséget?

— Tudatában vagyok, hogy ez nem megy egykönnyen... Szeretnék egyszer külföldön is bemutatkozni.

— Mégis, legszívesebben hol?

— Nem tudom, majdnem

mindegy. Talán legelőször Olaszországban. Elég nagy olasz nyelvű repertoárom van...

A beszélgetés háttereként a művészsorostárs rádiófelvételei szólnak. Eredeti, egyáltalán nem tipikus tenorhang. Igényes formálás, jól érthető szövegmondás fokozza az esztétikai élményt.

— Nekem is van egy vágyam — szólalok meg. — Szeretnék egy másolatot erről a szép műsorról. Nem lehetne például a szövetség hangstúdiójában sokszorosítani? Nagyszerűen demonstrálná egy ígéretes művészpálya kezdetét.

A rovat olvasóinak figyelmébe! Lapzárta után érkezett Lakatos Tamás írása a Zenei Szakosztály szeptember 24-i taggyűléséről. A cikket a jövő számunkban adjuk közre. Szíves megértésüket kérjük a késedelemért.

Szerkesztőség

RÁCZ J. ZOLTÁN

VAK KÖLTŐK VERSEI

S. O. S.

Figyelem! Figyelem!

A naprendszer harmadik bolygója kormányozhatatlanná vált.

Több mint három milliárd ember van életveszélyben!

Az ember, aki évezredekben keresztül a világ ura volt,

Fokozatosan elvesztette az ellenőrzést,

Elsősorban önmaga felett.

Itt is, ott is kiütköznek a civilizáció hullafoltjai.

Figyelem! Figyelem!

Valami készül! Álmukban felnyögnek a hegyek,

Az ég alján neuraszténiás villámok cikáznak.

A nagyvárosokban, a járdán, az úttesten,

Az aluljárók félhomályában, a játszótereken, a házak

ablakaiban,

Mindenütt les rád a halál!

Az éjben fekete árnyak osonnak, nem tudni kik és honnan jöttek.

Figyelem! Figyelem!

Az erdőkből a vadak, a folyókban a halak, az égen a madarak

kipusztulnak.

A föld, a víz, az ég halálos vegyületekkel van telítve,

Nincs egy zug a Földön, ahol biztonságban lehetsz!

Figyelem! Figyelem!

Szedje össze magát mindenki, aki még élni akar!

LIPTAI FERENC

VAK KÖLTŐK VERSEI

A megjelöltek

(Egy költő névnapja ürügyén)

(1987. évi irodalmi pályázaton díjat nyert költemény)

Zeng és zsong és susog a neved
Minden hangzója és betűje.
Ha kimondom, tavaszt lehelek,
Liliom mezőkre szűrve.
És mialatt szítál a hó, lám!
Szent Antal szép virága nyílik
Dicséretedre, kezdve Rómán,
Vissza egészen Izraelig.
Ott, ha a költők énekeltek,
Csordult a méz, lengett a pálma
És iszonyú jóslatot termett
A fügefák göcsörtös ága.
Ha a királyok bűnbe estek,
Az eget zsoldár ostromolta,
S mikor a szív szeretni kezdett,
Felsőfokon beszéltek róla.
Születtek ott máig csodált nők:
Ráchel, Judit, Eszter, Zsuzsána
és Mária, kit át- meg átszótt
A legendák szagos liánja.
Te pedig itt, a liliumtól
Kapott neved öltözetében.
Rád néz az úr, népére gondol
S csipővasát tartva kezében,
Oltártűze szénparaszába
Meríti, hogy illesse ajkad,
Aztán sebes ívét megáldja
S már érzed is, hogy Lelke rajtad.
Beszélnd kell minden időben,
Ha alkalmas, ha nem az óra,
Talentumát is osztja bőven,
De, ha szólít, számot adsz róla.
Kit megjelölt egyszer az „isten”,
Az, nem ura többé magának,

Egy dolga van: itt a messze innen,
Hirdetni a proféciákat.
S nem menekül, mint ahogy Jónást
Még a hal is célhoz vezette,
Küldője sem fogad el óvást,
Ha egyszer már ítelt felette.
Nem lázad és hűtlen sem lesz már,
Gyűlölhettek a nem becsültet.
Bár, végzetül rá a kereszt vár,
Igéi mind beteljesülnek.
Mégis, van-e értelme szólni,
Szenvedni a hitetlenséget?
Sérelmeket fel nem sorolni,
Sem terheit a küldetésnek?
Meggyújtani a rossz kanócot
És szítani, hogy jobban égjen
Miért? S kiért? Az ég elorzott
Lángja miatt? Vagy még azért sem?
Szolgálni a „Titokzatos”-nak
Akiből mi annyit sem értünk,
Hogy igazán van-e, vagy volt csak?
Vagy fikció? S léte, a létünk?
Így élne, ha bírna a költő,
Regulák és bűnök tudója.
Csak legalább egy emberöltő
Hallgatna rá! S jobb hangja volna!
Jövőbe lát, de szólni nem mer,
Fenyegethet s kérhet, hiába!
Marad a bűn, és marad az ember
Földhözragadt nyomorúsága.
De a parancs zaklatja mégcsak
Szószékre lép beszélni újra.
Fény és vihar, szemeközé csap,
Szennyét a szél, arcába fújja,

Éhezik és fázik, ki bánja?
Igazságot, örömet hirdet,
Harmóniát s rendet kiáltva,
Lakatrazárt ajtókat illet:
Csak ezt az egy, utolsó órát
Fordítsa még önismeretre
És mentse meg veszendő sorsát
Az ember, új évezredekre!
Szánjalak-e? Hisz téged kit csak
Arra jelölt a nagy, kevély úr,
Hogy népeit élni tanítsad
Még ver a szív s bele nem bénul.
És, hogy örül, vagy sír a költő?
úgy gondolom, vállalja sorsát.
Azért indul most e köszöntő,
Egyszer talán el is jut hozzád.
Bár lehetnék csak a tanítvány:
útmutató gyertyád követni,
Jelenünk és jövődök hídján
Az átkelők hasznára lenni!
Mit adhatok Neked, mi szépet?
A költő is lehet zavarban!
Hát akkor én, a semmiségek
Sáfára ezt miért tagadjam?
Mozaikok, színes darabkák,
Álljatok csak szép rendbe, sorba
Békíteni a sors haragját,
Higgadt korok rajzát kibontva!
Prófétaszó zeng a világnak
Mindenfelől ma is, mint régen.
Felidéztem, de most már fájhat
Holtomiglan, ha e varázslat
Csak egyszer volt, mint a mesében.

JAMES JONES

Most és mindörökké

(Fordította: Sziogyártó László)

A színhely: Hawai, az Egyesült Államok hadseregének schofieldi támaszpontja; az idő: 1940-től a Pearl Harbour elleni japán támadásig, az USA hadbalépéséig. Szereplői egy gyalogezred G. századának katonái. Az író az amerikai hadsereg regényét írta meg. Azét a hadseregét, melyben a tisztet kölcsönös gyűlölet szakadéka választják el a legénységtől, ahol előre jutni főleg csak gerinctelenséggel és talpnyalással lehet, s ahol azért mégis sok pompás ember és kitűnő katona akad, aki mind ennek ellenére szereti a hadsereget. Ilyen ember a regény főhőse, Prewitt közlegény, a 30 évre beszegődött továbbszolgáló, aki öt éves szolgálata alatt már többször volt altiszt, volt boxbajnok és híres kürtös, mégis közlegényként kezdi újra a G. századnál, mert sohasem túrta, hogy emberi méltóságában megalázzák. Új századparancsnoka, Holmes százados azonban az ezred sporttisztje, akinek karrierje a sportsikerektől függ, ezért rá akarja kényszeríteni, hogy újra ringbe lépjen. Szervezett hajszát indít Prewitt ellen, hogy megtörje, s ez Prewittot előbb a börtönbe, aztán gyilkosságba, majd a halálba hajszolja.

A cselekmény során feltárul az alakulat mindennapi élete, a gyakorlatok, a kivonulások, a szórakozás: ital, kártya, bordélyház, véget nem érő beszélgetések, a katonák álmai, vágyai, s néhány felejthetetlen alak: Warden főtörzsőrmester, Choate tizedes, az indián óriás, aki minden sportágban bajnok, mégse vihette semmire, ezért aztán minden este szép csöndesen az eszméletlenségig leissza magát. Emlékezetesek maradnak a női szereplők is: Karen Holmes, a százados szerencsétlen sorsú felesége és Lorene, a prostituált, Prewitt szerelme.

A szélesívű, szinte XIX. századi szerkezetű regény sokféle réteget épít egymásra. A hadsereg és az amerikai társadalom könyörtelen, éles kritikája mögött végighúzódo tragikus alaphangját a líra és a humor színezi, a katonanyelv durva, gyakran trágár keménységéből néha hirtelen költői magaslatokra vált át. Joggal aratott kritikai siker mellett világszerte hatalmas közönségsikert is.

Hangoskönyvtárunkban orsós és kazettás változatban is megtalálható, felolvassa: Bodor Tibor.

Semsetné Legeza Ilona

ABLAK

SZPASZ KARAFEZOV

Első találkozásunk a látását veszített emberrel

A megyei szervezetek adatai szerint 1984 első félévében a szövetség tagjai közé több mint 500 embert vettek fel. Az elvégzett felmérések adataiból kitűnik, hogy országunkban évente körülbelül 600–800 személy veszíti el a látását olyan mértékben, amely indokoltá teszi az első vagy a második rokkantsági csoportba történő besorolásukat. Főként idős korúakról van szó.

A látás elvesztése az egyén számára szerencsétlenséget jelent, és olyan komoly zavart kelt az érintettben, mintha előlről kezdené az életét, egy másik világban. Lelkiállapotának jellemzője a bánat lesz, ami eluralkodik a családjában, barátai és a rokonai körében is. Megszakadnak a kapcsolatok a munkahellyel, a kollégákkal, a szakmával, a szociális környezettel; elhalnak a kialakult beidegződések, kopik a jártasság. Minőségi változás áll be az addig megszokott életben. Ilyen esetekben az első menedék az orvosi segítségnyújtás. Amikor minden lezárul, a látás visszahozhatatlanul elveszett, elkezdik keresni a következő támpontot — a társadalmi támogatást, ami a

rehabilitációt és az integrációt célzó intézkedésrendszer megvalósításában jut kifejezésre. A szerencsétlenül járt ember előbb vagy utóbb találkozik a társadalom képviselőivel, hogy megtudja, mik a lehetőségei a megváltozott körülmények között. Általában a szemorvosok az elsők, akik tanácsot adnak és irányt mutatnak, reményt keltenek és erőt adnak a jövő tekintetében.

Nyilvánvaló, hogy ezek a szakemberek hozzáértéssel folytatják a beszélgetést, rendelkeznek a szükséges tiflológiai ismeretekkel és kedvezően tudják befolyásolni a rehabilitáció menetét. A szemészek nemcsak az illetékes szociális hivatalokat értesítik az első fokon észlelt esetekről, hanem a területükön működő vakügyi szerveket is. Így jutottunk el addig a nagy feladathoz, amit a vakok bulgáriai szövetsége old meg és ez nem más, mint a látásukat veszítettek felkutatása és bevonásuk a szövetség életébe. A vak emberek kiszűrésének egy sor lehetősége van — az egészségügyi intézményektől és a szemorvosi szakértő bizottságoktól származó jelentések, az állami és társadalmi szervek és szervezetek adatlap-tárainak átvizsgálása, és végső soron a szövetségi aktivisták egyéni értesülései. Ilyen forrásokból futnak be és gyűlnek össze az adatok, ha szervezeteink maguk is azt a célt tűzik ki, hogy felkutassák a rászorulókat és kapcsolatot teremtsenek közöttük és a szövetség között. A szervezetet népszerűsíti eredményeinek a tömegtájékoztatás eszközei által való propagálá-

sa, a számos szövetségi rendezvény sikere stb. Ezek elősegítik, hogy a társadalom körében mindinkább ismertté váljanak a szervezet céljai és feladatai. Mindezek olyan tényezők, amelyek abban az irányban hatnak a látásukat veszítettekre, hogy felkeressék a szövetség területi szervezeteit.

A vak emberrel való első találkozásnak és a beszélgetésnek, amelyet szervezetünk munkatársai folytatnak vele, kivételes jelentősége van. A jó kapcsolatteremtés elvezethet a gyors tájékozódáshoz, a rehabilitációs intézkedések kellő időben történő megtételéhez és az új körülményekhez való könnyebb alkalmazkodáshoz. Mindazonáltal lehetségesek a várttal ellentétes megnyilvánulások is a látássérült részéről, például a szervezettel való további együttműködés merev elutasítása. Ez megköveteli, hogy a beszélgetést körültekintően készítsük elő, mert csak úgy érhetjük el a kívánt eredményt.

Ki vezesse a társalgást? Amikor az érintett felkeresi a szövetség adott szervezetének hivatali helyiségét vagy klubját, akkor az elnök, valamelyik oktató, esetleg az iroda egy másik alkalmazottja fogadja őt. A beszélgetés a látogató részéről esetleges, de a szervezet képviselői számára mindig kiszámítottaknak kell lennie, amire előzetesen készültek, s ezért már hozzáértő módon folytatják. Időzzünk egy kicsit egy másik változatnál is, amikor a vak embert otthonában keressik fel képviselőink, akik lehetnek felelős beosztású sze-

mélyek is, például a rehabilitációs bizottság kiküldöttje vagy annak tagja. Minden esetben a vezetésnek kell kijelölnie olyan munkatársakat, akik teljes mértékben alkalmasak a kiszálláskor rájuk háruló feladat elvégzésére.

Találkozóra sor kerülhet családi környezetben, egészségügyi intézménynél, a szervezet hivatali helyiségében. Egy bizonyos helyzetre van szükség, nyugodt légkörre ahhoz, hogy megnyerhessük a másik felet. A beszélgetést folytató személy lehet teljesen vak, vagy olyan, akinek látásmaradványa van. Ezt a körülményt előzetesen kell mérlegelni. A látás teljes elvesztése esetén az a legcélszerűbb, ha a kapcsolatot olyan szövetségi dolgozó teremti meg, aki maga is teljesen vak. Legyen ez más helyzetben is így: gyengénlátó személyt olyan munkatárs látogasson meg, aki szintén rendelkezik látásmaradvánnyal. A nélkülözhetetlen előfeltételek közé sorolják még a személyes példamutatást, az életkort, a szövetségi munkatárs szívélyességét és vonzóerejét is.

Úgy helyes, hogy a fiatalokhoz az ifjúsági szervezet képviselőit vagy a vezetőség fiatalabb tagjait küldjük. Ez nagyobb közelséget, érdeklődőséget teremthet. A látogatás során bizonyos értelemben egyenlőségnek kell fennállnia a vak ember és a szervezet kiküldöttjének képzettségében és intellektusában. Vannak olyan dolgozóink, akiknek kiszállását mindig siker koronázza. Építeni kell tehát e tapasztalt aktivisták munkájára!

A beszélgetést alapos felkészülésnek kell megelőznie. Kezdetben a látását veszített személy koráról, képzettségéről, családi és szociális helyzetéről tájékoztató adatokat szokás összegyűjteni. Úgyszintén szem előtt kell tartani, hogy kikérjük a családtagok, a házastárs, a szülők vagy a gyermekek véleményét. Szükséges, hogy megismertessük őket a látogatás céljával, mert csak így tudnak közreműködni. A rokonok, a barátok sohasem maradnak közömbösek az ügy iránt.

Éppen rájuk lehet számítani a bátorításban, a segítségnyújtásban és az egyes feladatok megoldásában a sérült ember jövőjével kapcsolatban. Ilyen értelemben a családdal való érintkezés fontos szerepet játszik a tervezett rehabilitációs program megvalósításában.

Melyek az alapvető követelmények, amelyeket az első beszélgetést folytató szervezeti vagy szociális vonalon tevékenykedő dolgozóval szemben támasztunk? Mindenekelőtt legyenek megfelelő ismeretei a tiflológia, a pszichológia, a nevelés, a rehabilitációs munka, a szociálpolitika, valamint a nyugdíjakkal kapcsolatos és a szövetségi ügyintézés terén. A látását veszített személlyel folytatott beszélgetésnek bizalmat kell keltenie, gondolatokat kell ébresztenie és meggyőzőnek kell lennie. E nagy tapintatot igénylő feladat végzése közben szükség van rá, hogy bele tudjuk képzelni magunkat a beszélgetőtárs lelkiállapotába. Jelentőségük van még az olyan tényezőknél is, mint az életkor, a vérmérséklet, a kép-

zettség, a foglalkozás, a szociális helyzet, az illető személy anyagi és szellemi szükségletei, a családi és a társadalmi környezet. A kapcsolatteremtéskor figyelembe kell venni a vakság okát, ami lehet baleset vagy betegség. Egyes esetekben a látás egy szempillantás alatti elvesztéséből fakadó sokkos állapottal találkozunk. Máskor megvan a fokozatos felkészülés a várható tragikus végkifejletre (szürke hályog, zöld hályog, cukorbetegség stb.). A kétféle eset más-más módszer alkalmazását indokolja. Különböző lesz az eljárás a sérültség fokától függően is. A látás hirtelen történő elvesztésekor az ember több lélektani szakaszon esik át: sokk és zavarodottság, elkeseredés és az ismeretlen jövőtől való félelem, ezután következik a megbékélés és az alkalmazkodáshoz, valamint a tevékeny életvitelhez való átmenet. Az első stádium a legkritikusabb, aminek az orvosok és a közvetlen környezet a tanúi. Ezt a kárt szenvedett általában egyedül éli meg, magába zártan. A találkozó időpontjával ez a szakasz nem a legalkalmasabb.

A beszélgetés folyamán rá szoktunk mutatni, hogy mennyire szükséges egyéni és társadalmi szempontból egyaránt az erkölcsi, a lelki és fizikai erők mozgósítása a látás elvesztése következményeinek leküzdésében. Célunk az, hogy meggyőzzük partnerünket: el kell érnie az önállóságot a térben való tájékozódásban és mozgásban, a háztartási munkák és az egyszerű mindennapi tevékenységek végzésében, a

sportolásban, és végeredményben munkaképességétől függően újra be kell kapcsolódnia a foglalkoztatás, a kulturális, és a társadalmi élet folyamatába. A beszélgetés során hangsúlyozni kell a tiflológiai eszközök, a pontírás és a szokványos síkírás jelentőségét. Be lehet mutatni néhány készülék és optikai eszköz egy-egy példányát, hogy aláhúzzuk a Braille- és a hangos könyv szerepét. Mindez nem jelenti azt, hogy az idős korban megvakult egyén rögtön elkezdje a Braille-írás tanulását. Hibát követünk el, ha túlságosan sietünk; előbb ki kell fejleszteni az olvasáshoz szükséges tapintóérzékét. A kapcsolatteremtés fő iránya az legyen, hogy visszaadjuk az ember hitét, miszerint az élet új feltételei között is boldogulhat, ha a célok megvalósításának útjai tisztázottak. Feladatunkat könnyebbé tehetjük vak sorstársak egész sorának jó példájával, akik munkájuk végzése közben sikereket érnek el az ipari termelésben, a mezőgazdaságban, az oktatás, a tudományos kutatás és a kultúra művelése terén. Meg lehet ismertetni a látássérülttel a vakügyi folyóiratok egyes számait; broszúrákat, albumokat, fényképeket vagy más anyagokat is mutathatunk neki. Mielőtt azonban eljutunk a végső célhoz — a munkábaálláshoz, a vaknak el kell végeznie az elemi rehabilitációs tanfolyamot.

Szervezeteinknek lehetőségei vannak, hogy támogassák a rászorult anyagi nehézségek esetén; segíteni tudnak a szociális gondozás vagy a szociális otthonba való kerülés elintézésé-

Sakkhíradó

ben. A kapcsolatfelvételkor a vakot meg lehet hívni hangversenyre vagy más szövetségi rendezvényre, hogy közelebbről lássa a szervezet működését, mielőtt annak tagja lenne.

Húzzuk alá, hogy a szociális és a munkarehabilitáció útján elérjük a fő célt — a társadalmi életbe való aktív bekapcsolódást, a jó közérzet visszatérését, a személyiségjegyek további fejlődését. A gyakorlatban előfordul, hogy túlságosan is felszínre kerülnek azok a jogok és kiváltságok, amelyeket az állam biztosít a vakok számára. Ezt a gyakorlatias és fogyasztói megközelítést tegyük félre és váltsuk fel fontosabb, szociálpszichológiai és társadalmi indokokkal — a vak ember életének teljes értékűvé formálása érdekében.

A látásukat veszített gyermekek szüleivel való találkozáskor gondot kell fordítani rá, hogy a gyermeket magát speciális intézményekbe és iskolákba irányítsuk. A szülők kezébe a gondozásról és a nevelésről (közelebbről az egészséges egykorú gyerekekkel történő együttes játszás lehetőségeiről, a játékok kiképzéséről, erősítő-edző gyakorlatokról) szóló irodalmat szoktunk adni. Állandóan síkra szállunk azért, hogy a szülők részt vegyenek a szövetség és az Oktatásügyi Minisztérium által szervezett rehabilitációs tanfolyamokon. Kívánatos, hogy a szülőkkel való találkozások alkalmával pszichológusok, pedagógusok vagy más szakemberek legyenek jelen.

Minél előbb végzi el a látás-szerűlt a rehabilitációs tanfolyamot és integrálódik a munka-

és társadalmi tevékenységbe, annál kevesebb a negatív szociális és gazdasági, valamint egészségi következmény. A szövetségi szervezetek arra törek-szenek, hogy rövidítsék a rokkant-tá válás és a rehabilitáció között eltelt időt. Ebben a vonatkozásban kedvező változások figyelhetők meg.

Ennek a témának meg kell találni a helyét a szövetség szervezeteinek szemináriumi anyagában, a Rehabilitációs Központ munkaprogramjában. Magától értetődik, hogy az életben nincsenek kész receptek, és érvényben marad az egyéni bánásmód szabálya. A körülményekhez való alkalmazkodás esetei is mindig konkrétak. Előfordul nem egyszer, hogy a rokkant és családja is megtagadja a szövetségi szervezetek vezetőivel való találkozást. Nem kell sietni, sem keslekedni, hanem egyszerűen ki kell várni a legmegfelelőbb pillanatot és kiválasztani a legjobbnak ígérkező kapcsolatteremtési módot. Ugyanakkor sohasem szabad lemondani arról, hogy a társadalom számára megmentsünk egy embert. Lehet, hogy az nem kíván a szövetség tagja lenni, de kötelességünk, hogy megmutassuk neki — neki magának és közvetlen környezetének — a megvakulás utáni továbblépésnek a gyakorlat és a tudomány által igazolt útját, valamint annak egyéni és társadalmi szükségességét, hogy a rokkant ember bekapcsolódjék a társadalom életének körforgásába.

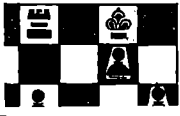
Bolgárból fordította Vojtkó Gábor a „Zari” c. vakügyi folyóirat 1984/12-es számából.

A sakkolimpia kissé beárnyékolta csapataink hazai bajnoki szerepléseit. Ugyan első csapatunk évad eleji öt fordulójának eredményeiről korábban már beszámoltunk, de második és harmadik csapatunk néhány korábbi eredményével adósak maradtunk. Ezt most pótoljuk.

A Budapest I. osztályú bajnokságban szereplő első csapatunk őszi első, sorrendben 6. fordulóját szeptember 25-én játszotta a MOM ellen és 8:6 arányban veszített. Feltűnő, hogy mennyire eredménytelenek voltunk a hátsó táblákon, ez alól fíjúsági játékosunk, Kiss Zoltán kivétel. Győzelmet értek el: Erős, Dénes, Kiss; döntetlenül végeztek: Nemes, Kovács, Voján, Battyányi, Auffenberg, Fügedi; veszítettek: Rév, Hosszú, Molnár, Wiedner, Kopasz.

Második csapatunk V. kerületi I. osztályú csapatbajnoki eredményei:

- 5. forduló, április 10.,
Vakok II—MÉM IV. 2:10
 - 6. forduló, április 24.,
Vakok II—MÉM V. 0,5:11,5
 - 7. forduló, május 8.
Vakok II—MÉM V. 0,
Vakok II—Magyar Selyemipar II 4:8
 - 8. forduló, szeptember 18.,
Vakok II—Duna Cipó II 3,5:8,5
 - 9. forduló, október 2.,
Vakok II—MOM II 3:9.
- Harmadik csapatunk eredményei az V. kerületi ún. Hétköznapi Bajnokságban:
- 4. forduló, április 11.,
Vakok III—TUNGSRAM 5,5:2,5
 - 5. forduló, április 25.,
Vakok III—Pénzügy 2,5:5,5
 - 6. forduló, szeptember 12.,
Vakok III—Külker 4,5:3,5
 - 7. forduló, szeptember 26.,
Vakok III—Ikarus II 7:1.

Elhunyt

Dr. Aren Bestman,

az IBCA elnöke

Súlyos veszteség érte a vakok egyetemes sakkozását, az IBCA elnökségét. Dr. Aren Bestman hosszan tartó rákos betegség következtében augusztus 18-án elhunyt. Sakktársaink és azok, akik olvasták a sakkolimpiáról és kongresszusról szóló beszámolót és jómagam is, hitetlenkedve fogadtuk a szomorú hírt. Pedig igaz. Mintegy 20 éve állt az IBCA élén, mint elnök. Mint sakkjátékos a holland válogatottnak állandó tagja volt. Egy holland kisváros polgármesteri tisztét látta el. Hivatali elfoglaltsága mellett szinte minden idejét és energiáját a vakok nemzetközi sakkozásának előmozdítására szentelte.

Nagy szerepe volt abban, hogy az IBCA hivatalos versenyei (olimpia, egyéni VB stb.) folyamatosak voltak, és a rendezvényekhez mindig talált házigazdát. Működése alatt az IBCA taglétszáma évről-évre gyarapodott. A sakkozók népes taborának szeretete övezte.

Szoros munkakapcsolat alakult ki köztünk a VIII. sakkolimpia és kongresszus előkészí-

tésével és lebonyolításával kapcsolatban. Szakmai rátermettsége és körültekintő figyelmesége nagyon is hasznos volt számunkra. Múlt év júniusában egy hetet töltött Szentendrén a holland csapat tagjaként az IRISZ KUPA alkalmából. Az egyik napon ellátogattunk Za-laegerszegre, az olimpia színhelyére, hogy személyesen győződjön meg a körülményekről. Alapos tájékozódás után úgy nyilatkozott, hogy mindent megfelelőnek talál és biztosítva látja az olimpia és kongresszus zavartalan lebonyolítását.

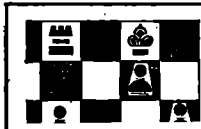
Ez év elején váratlanul ért bennünket a hír, hogy egyik veséjét műtétilag el kellett távolítani. Emiatt bizonytalanná is vált részvétele, de a nagy esemény miatt mégis eljött. Egészségügyi panaszai a két hét alatt nem voltak, sőt, mint a holland csapat tagja minden mérkőzését lejátszotta. Emellett részt vett az IBCA elnökségi ülésein és rendelkezésre állt mindenkor. Levezette az egésznapos kongresszust is, bőven volt elfoglaltsága.

Hazautazása után hamarosan újra kórházba került és a halálos kór augusztus 18-án végzett vele.

Hans Cohn első elnökhelyettes vette át dr. Aren Bestman feladatkörét, ő korábban hosszú ideig a főtitkári teendőket látta el. Kettejüket több mint 20 éven át szoros munkakapcsolat fűzte össze. Hans Cohn jelen volt az elhunyt temetésén.

Hozzánk írt leveléből idézek: „Aren kötelességtudó volt olyanpíra, hogy még halálos napjaiban is minden szükségeset elvégzett, hogy tevékenységének sima menetét biztosítsa: írt a következő versenyek rendezőinek és szorgalmazta — a IX. Kongresszus felhatalmazásából — az iroda felállítását a vakok sakkjának fejlesztésére a fejlődő országokban Svédország és a FIDE eszközeinek segítségével”.

Azt hiszem, úgy búcsúzhatunk méltóképpen dr. Aren Bestmantól, hogy emlékeit megőrizzük, munkásságát példamutásként követjük.

SZABÓ HAJNALKA

Négy nap híján két hét Bulgáriában

Az idén fejeztem be általános iskolai tanulmányaimat. Osztálytársaimmal és osztályfőnökünkkel úgy döntöttünk, a nyáron tíz napot együtt töltünk el Bulgáriában.

Június 8-án 12.25-kor indult vonatunk a Nyugati pályaudvarról. Az utazást nem szeretném részletezni, hisz mindenki tudja, milyen borzasztóan unalmas a hosszú út. Mi megpróbáltuk elütni az időt. Kártyáztunk, beszélgettünk, olvastunk és aludtunk.

„Mindössze” 24 órát töltöttünk el a vonaton. A kabint már csak Várnában hagytuk el.

A csomagokat nagy nehezen leráncigáltuk a vonatról, majd taxiba ültünk, s a „Raj” Camping felé vettük az utunkat.

A Kamcsija-folyó torkolatánál helyezkedtünk el pompás, zöld övezetben 20 km-re Várnától délre. A természet gazdagon ajándékozta meg ezt a festői partot: pihenésre alkalmas, kedvező éghajlat, sekély tenger, meleg víz, tágas strand aranyos homokkal és sűrű fenyőerdők.

Este 5 órakor már javában vertük fel sátrainkat. A rendezkedés után felkaptuk fürdőruhánkat s rohantunk le a tengerpartra fürödni. A víz kellemes volt, de a rákok nem bizonyultak túl barátságosnak. Aki nem tudott úszni, az bizony kapkodta a lábát, s rohant ki a partra.

De akadtak vállalkozó szelleműek is. Ők inkább elindultak rákmentes vizet keresni.

Másnap egész nap a tengerparton maradtunk.

Vizibicikliket kölcsönöztünk ki. Páran beültünk egy ilyen szerkezetbe. Betekertünk jó messzire, úgy, hogy a partot alig láttuk. Egyszer csak azt vettük észre, hogy hiába tekerünk, nem haladunk előre. Kiderült, hogy elhagytuk a lapátokat.

Kiabáltunk, de senki sem sietett a segítségünkre.

Egy félóra múlva szerencsésen partot értünk. Ugyanis egy áramlat a part felé sodort minket. Rossz rágondolni, mi történhetett volna, ha az áramlat történetesen nem kifelé, a part felé, hanem befelé visz minket.

A következő nap megnéztük Várnát.

Megtekintettük a várnai csata színhelyét. A csata helyén egy hatalmas park található. A parkban egy szobor látható, Hunyadi János páncélos alakja és a csatában résztvevő nemzetek címerei kőtömbökbe vésvé. Miután bejártuk a ligetet, utunkat a köerdő felé vettük, amely Várnától 17 km-re fekszik. A köerdő tulajdonképpen kőoszlopokból áll. Valóságos oszloprengeteg volt valamikor, de a környék lakossága elhordta építőanyagának. Az erdő valószínűleg a tenger visszavonulása után maradt itt.

Várnában ellátogattunk a delfináriumba. Érdekes látvány volt, ahogy az állatok karikákon ugrottak át, eljátszottak egy focimérkőzést, tehát labdáztak és a gazdájukkal mókáztak. Úgy érzem ez fog leginkább megmaradni bennem. A csillogó testű állatok, ahogy szelték a vizet.

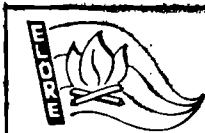
Neszebárt immár harmadszor láttam. Hajóval közelítettük meg. Ha ebben a városban járunk olyan, mintha egy görög településre tévedtünk volna be. A szűk kis utcák, kupolás te tejű házak egy görög városkára emlékeztetnek.

A neszebári halászok az általuk fogott legnagyobb hal múmiáját kiakasztják az erkélyre, hogy csodálja meg minden látogató. A város szélén, a tengerparton emelkedik a „Fel nem szentelt templom”.

A csodálatos építményt a hagyomány szerint azért nem szentelték fel, mert az egyik építőmester lezuhant a magasból, s vérrel szennyezte be a templomot.

Hamar elröpült a tíz nap. A hazafelé út eseménytelenül telt el. Másnap este 6 óra felé vonatunk befutott a Nyugati pályaudvarra. Erről a pályaudvarról indultunk, s erre érkezünk meg.

Gyorsan eltelt ez a pár nap, de megőrzöm magamnak, mint szép emléket.

Az 1988-89-es úttörőév mozgalmi feladatai

Az 1988—89-es úttörőévben mozgalmi feladataink összeállításánál arra törekedtünk, hogy az elvégzendő tevékenységek az eddigieknél jobban alkalmazkodjanak a 7—14 éves gyermekek érdeklődési köréhez, érdekeik jobban érvényesüljenek, igényeiket minél jobban kielégíthessük.

Célunk az, hogy vonzó, lehetőleg érdekes elfoglaltságot biztosítsunk tervezett programjainkkal, melyek bizonyos fokú élményhez juttatják pajtásainkat, ugyanakkor az úttörőmozgalmi követelményeknek is eleget tegyünk.

Nagyobb szerepet kívánunk juttatni az úttörőcsapatunkban működő úttörőtanácsnak is, növelve ezzel pajtásaink önállóságra való törekvéseit.

Iskolánk specialitásából adódóan nagyon sok központilag kiadott programban nem tudtunk részt venni, ezért — munkatervünkben olvashatóan — sok önálló kezdeményezésű feladatot próbálunk célul kitűzni. Mindezek mellett természetesen a kerületi úttörőház kiadott programjaiba — lehetőség szerint — aktívan bekapcsolódunk. (Pl.: kerületi Ki mit tud?, néhány játszóház stb.).

A XIV. kerületben működő gyógypedagógiai intézmények egy szakbizottságot alkotnak;

ezen iskolák úttörőcsapataival is szorosan együttműködünk.

Évente több közös rendezvényen veszünk részt, melyek kibővítik éves munkatervünket. Az elkövetkező évben úttörőcsapatunk szeretné megrendezni az alábbi versenyeket a gyógypedagógiai szakbizottságon belül:

- sakk- és malomverseny,
- szavalóverseny, mely a három tavaszi ünnep alkalmából kerülne megrendezésre.

Mindezek a programok, vetélkedők, sportversenyek és egyéb rendezvények reméljük, hogy segítséget nyújtanak vak és aliglátó tanítványainknak a látók társaságába való beilleszkedésre, az integráció teljesebbé tételére.

A továbbiakban minden hónapban sor kerül a raj-, illetve őrsi foglalkozásokra, a tisztségviselők továbbképzésére, valamint havonta egy alkalommal az úttörőtanács is összeül.

Rendezvényeink közt szerepel a hagyományos Télapó-ünnepség (december 8-án), valamint rajkereten belül a karácsonyi klubdelután (december 20-án).

Házi Ki mit tud? versenyünkre januárban kerül sor, februárban pedig — hagyományainkhoz híven — farsangi mulatságot rendezünk. Ünne-

pélyes csapatgyűlés keretében emlékszünk meg a tavasz három ünnepéről március 15-én, s ezen a napon avatjuk kisdobosainkat, úttörőinket is.

Májusban akadályversenyekkel zárjuk úttörőévünket, melyhez az éves munkák értékelése és jutalmak átadása járul befejezőként a május 25-i gyermeknapon, egésznapos program keretén belül.

Iskolánk átépítése miatt az úttörőrádió adásai szünetelnek, de rádióaink felkészülten várják a beindulást.

Év közben meghirdettünk több versenyt is, így:

- hősobrász,
- házi sakk,
- házi malom és
- fodrászversenyt.

Mindezek nagy érdeklődést és örvendezést váltottak ki évnnyitó csapatgyűlésünkön.

Fenti programok kibővülnek a beszámoló elején említett Gyógypedagógiai Szakbizottság, valamint az úttörőház rendezvényeivel.

Reméljük, hogy munkatervünket — melyet iskolánk pajtásaival közösen állítottunk össze — úttörőévünk során teljesíteni tudjuk; ehhez kérjük úttörővezetőink, patronálóink támogatását, segítő szándékát.

A 892. sz. Táncsics Mihály
Úttörőcsapat vezetősége

Telefonkezelő sorstársnőt,
vagy sorstársat keresek, aki a
havi munkaidőt megosztva, fél
munkaidőben szeretne dolgozni.
Érdeklődni lehet munkaidőben
a 636-238-as telefonon (Szigeti
Sándorné).

*

22 éves vagyok. Szívesen le-
veleznék 18—22 éves gyengén-
látó lánnyal. Leveleket az aláb-
bi címre kérek: Kovács János,
8200 Veszprém, Haszkoró út 12.
I. 11.

*

Romániában élő, 26 éves,
gyengénlátó, 170 cm magas,
barna szemű- és hajú, festé-
szet, irodalom és történelem
iránt érdeklődő magyar sors-
társnő szívesen levelezne ha-
sonló korú és adottságú ma-
gyarországi fiatalokkal. Címe:
Molnos Margit, strada Calea
Victoriel 11. Arad, 2900.

*

19 éves, vidéken élő, negye-
dik gimnazista nemlátó lány
vagyok. Szívesen leveleznék
hozzám hasonló korú fiatalok-
kal — külföldiekkel is angol
nyelven. Kedvenc témáim: iro-
dalom, történelem, popzene,
film, utazás. Címem: Huszár
Gabriella, 6931 Apátfalva, Fel-
szabadulás u. 71.

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: ERHARTNÉ DR. MOLNÁR KATALIN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

80 5298 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató
ISSN 0209—6765

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Seres Gáborné: Női rovat

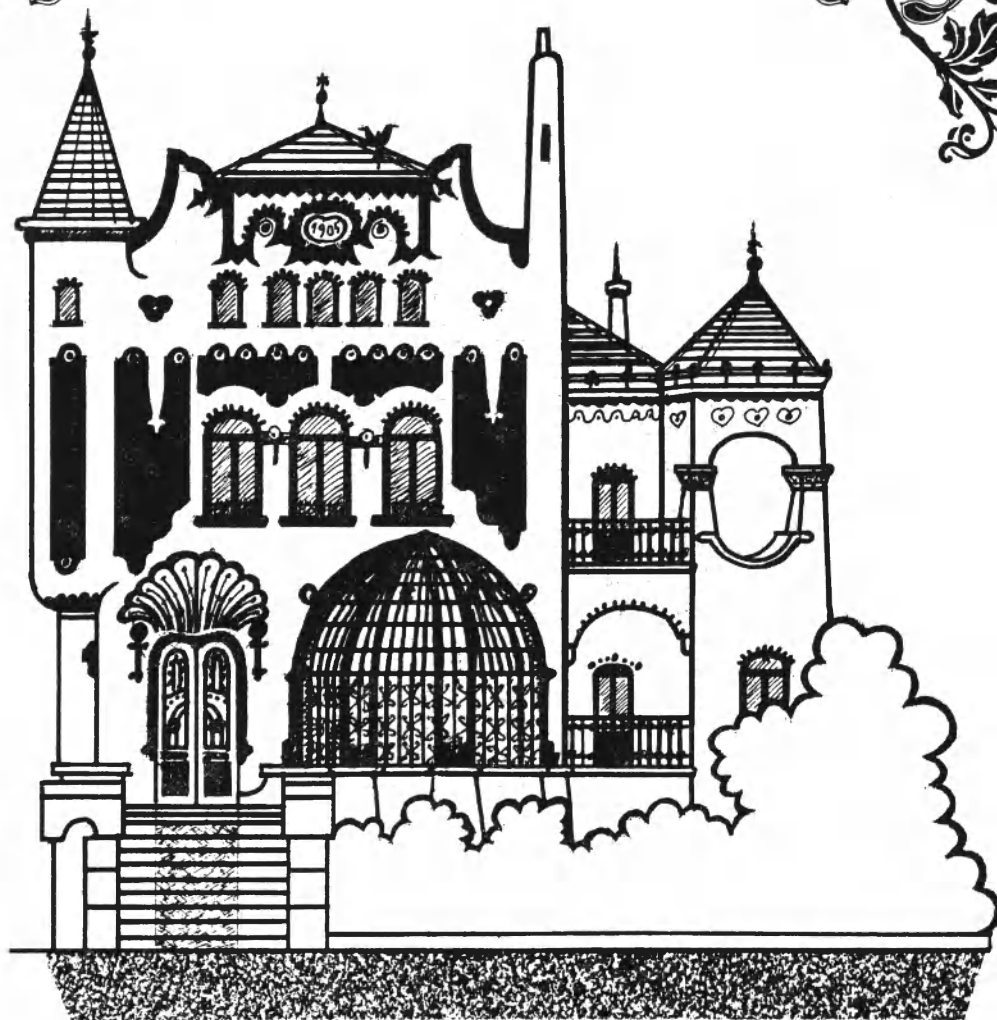
Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Dr. Jáksó László:</i>	TÁJÉKOZTATÓ A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁK SZOCIALISTA ELNÖKEINEK SZÓFIAI ÉRTEKEZLETÉRŐL	1
<i>Fehér Anna:</i>	TUDÓSÍTÁS AZ OKTÓBER 6-ÁN MEGTARTOTT ELNÖKSÉGI ÜLESRŐL	3
<i>Vaspöri Teréz:</i>	EURÓPAI SZOCIALISTA ORSZÁGOK TANÁCSKOZÁSA SEGÉDESZKÜZÖK KÉRDÉSÉBEN	5
<i>Vasteleki Péter:</i>	'89-BEN ÚJ ÉPÜLETBEN	9
<i>Antal József:</i>	SZENT ISTVÁN ÜNNEPSÉGEK SZÉKESFEHÉRVÁROTT	9
<i>Kiss János:</i>	NEHÁNY SZÓ A VÉRES VIZELET OKAIRÓL	10
<i>Kerekes Mária:</i>	VERS ÉS VIRÁG	12
<i>Pis Mátyásné:</i>	KÖTÉSMINTÁK	13
<i>Varró Irena:</i>	EGY MŰVÉSZPÁLYA KEZDETÉN	14
<i>Rácz J. Zoltán:</i>	S. O. S.	15
<i>Liptai Ferenc:</i>	A MEGJELÖLTEK	16
<i>Semseiné Legeza Ilona:</i>	MOST ÉS MINDÖRÖKKÉ (KÖNYVISMERTETÉS)	17
<i>Szpasz Karafezov:</i>	ELSŐ TALÁLKOZÁSAINK A LÁTÁSÁT VESZTETT EMBERREL	17
	SAKKHÍRADÓ	20
	ELHUNYT DR. AREN BESTMAN, AZ IBCA ELNÖKE	21
<i>Szabó Hajnalka:</i>	TÍZ NAP BULGÁRIÁBAN	22
	AZ 1988/89-ES ÚTTÖRŐÉV MOZGALMI FELADATAI	23
	HIRDETÉSEK	24

1918

1988 a Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége megalakulásának
70. évfordulója

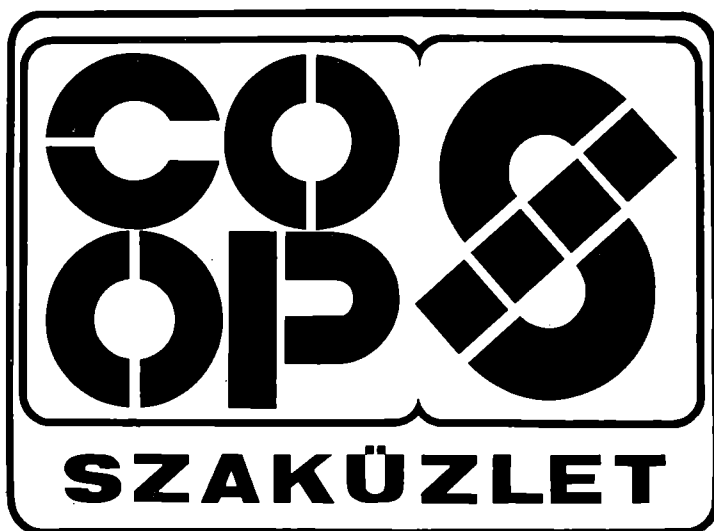
BÁRMERRE VISZ ÚTJA – KEZDJE A SKÁLÁNÁL!

A FOGYASZTÁSI
SZÖVETKEZETEK

SKÁLA-COOP

ÁRUHÁZAI ÉS

SZAKÜZLETEI

SZERTE AZ ORSZÁGBAN KÜLÖNLEGES
VÁLASZTÉKKAL, AZ ÉLELMISZER, RUHÁZATI
ÉS VEGYESIPARCIKKEK EGYEDI
ÁRUSKÁLÁJÁVAL VÁRJÁK KEDVES
VÁSÁRLÓIKAT

30 ÉVE

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA ÉLVONALÁBAN

- Komplex vállalkozások
- Egyedi szoftverek fejlesztése
- Távadatátviteli szoftverek
- Típus szoftverek készítése
- Mikro és nagyszámítógépes rendszerek fejlesztése és installálása
- IBM-PC/AT számítógépek értékesítése
1 év garanciával
- Mikroszámítógépek szervizelése
- Szervezés
- Programozás
- Adatrögzítés (floppyra is)
- Számítógépes adatfeldolgozás

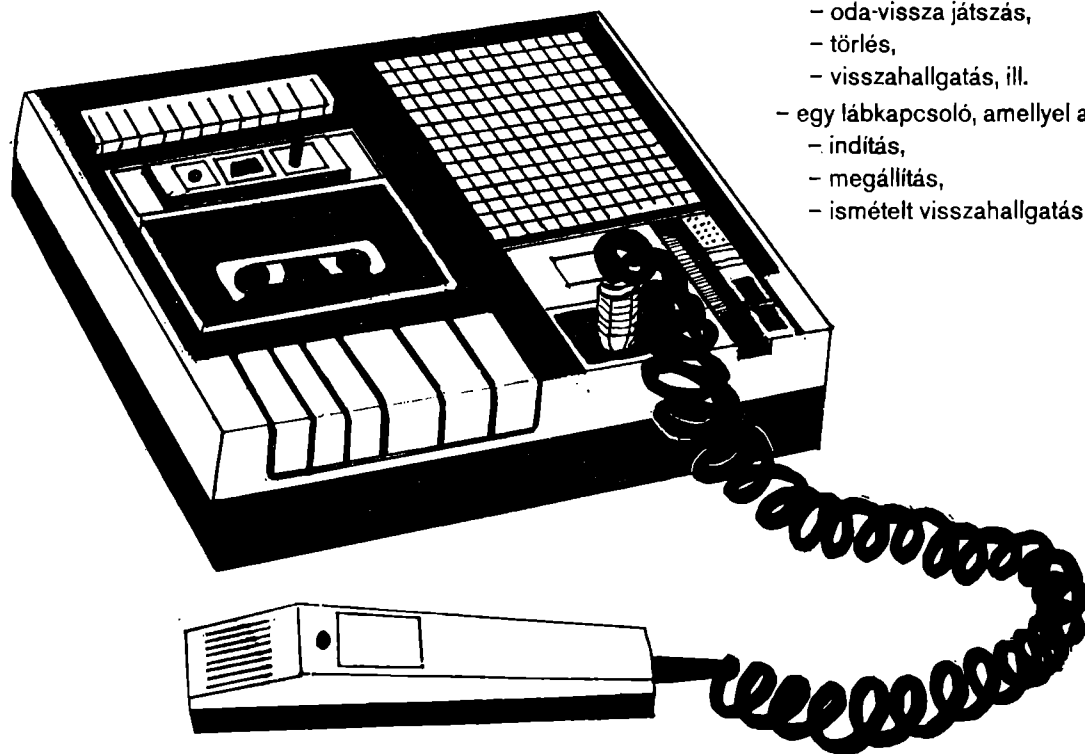
**Élelmiszeripari Ügyvitelszervezési és Gépi
Adatfeldolgozó Vállalat**

Cím: 1111 Budapest, Budafoki út 59.

Telefon: 852-972

FIGYELEM!**A VAKOK MUNKÁJÁT,
TANULÁSÁT SEGÍTI A
DK 40 TÍPUSÚ DIKTAFON****TARTOZÉKAI:**

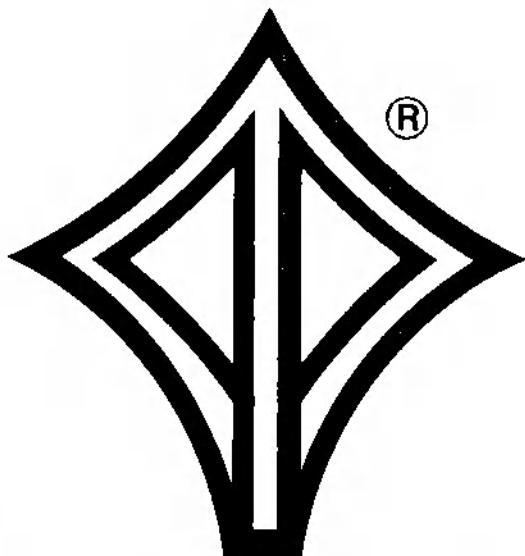
- kézikapcsolású mikrofon, amellyel
 - gyors szövegszerkesztés,
 - oda-vissza játszás,
 - törlés,
 - visszahallgatás, ill.
- egy lábkapcsoló, amellyel az
 - indítás,
 - megállítás,
 - ismételt visszahallgatás történhet.

Ára: 44588,- Ft.**Kapcsolatfelvétel a BRG Kereskedelmi
Főosztályával a 803-535 telefonszámon
lehetséges.**

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

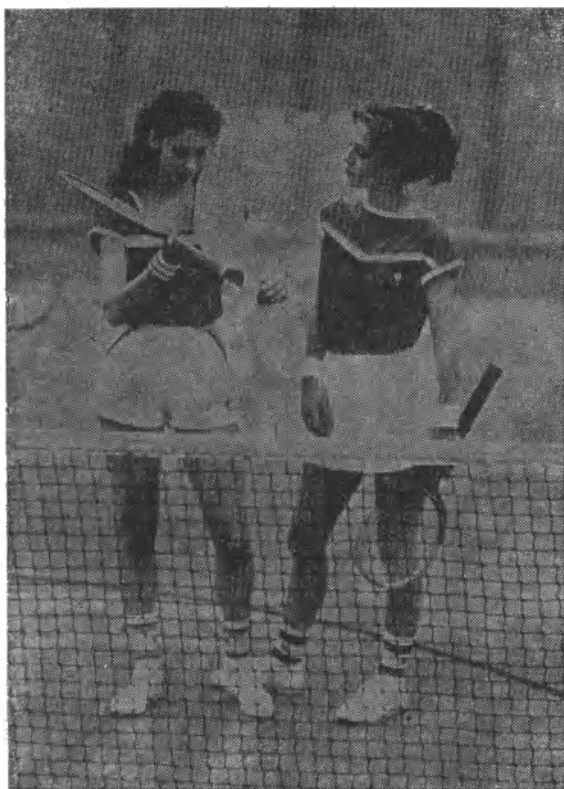
*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

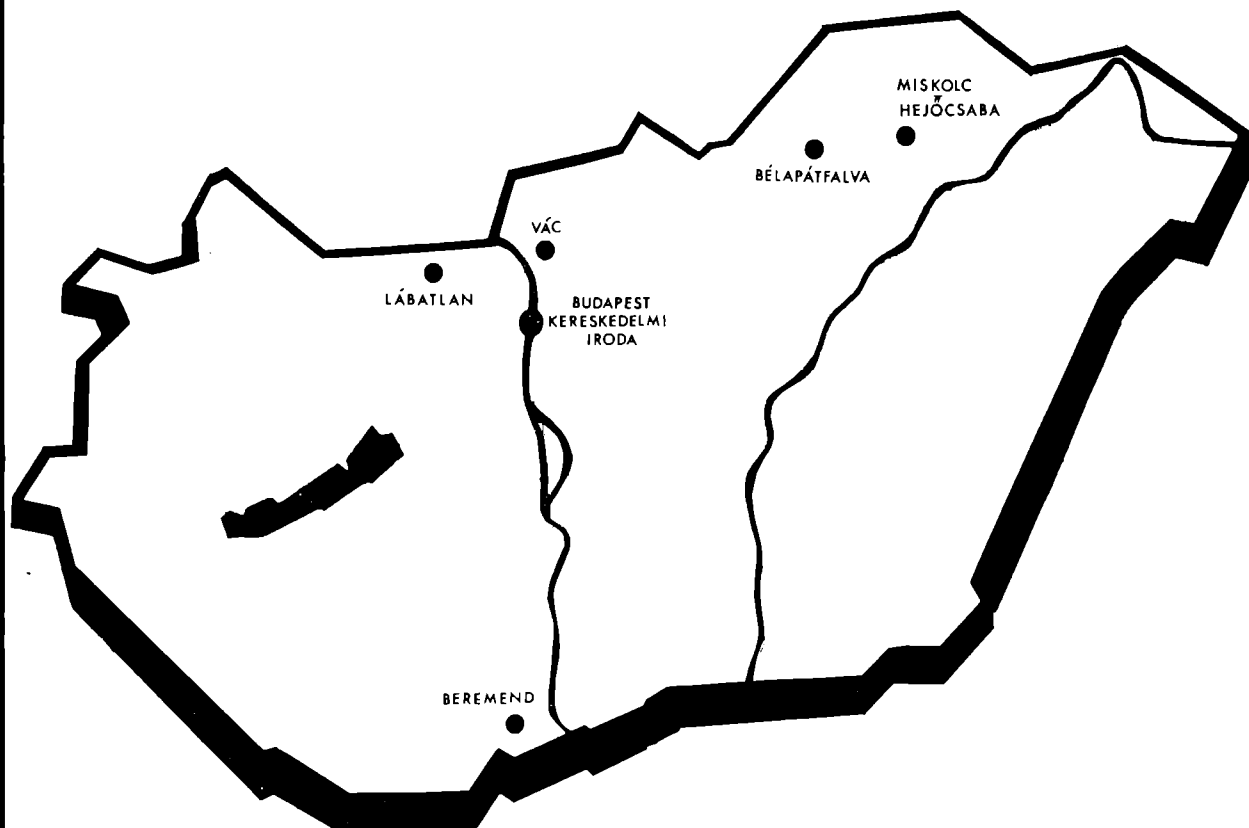
BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

Cement - és Mészművek VÁC

**VÁSÁROLJA
A CEMENTIPAR
TERMÉKEIT !**

**KORSZERÜ
GAZDASÁGOS
CSOMAGOLÓANYAGRA
VAN SZÜKSÉGE ?**

AJÁNLATAINK:

- **LAKOSSÁGI KISZERELÉSHEZ;
MODERN, ESZTÉTIKUS
HENGERES KOMBI DOBOZOK**
- **SZÁLLITÓI CSOMAGOLÁSHOZ
KÖNNYŰ, MAGAS TERHELHETŐ-
SÉGŰ PAPIRHORDÓK**
- **RÉSZLETES INFÓRMÁCIÓ,
CSOMAGOLÁSI SZAKTANÁCS-
ADÁS, RÖVID VÁLLALÁSI
HATÁRIDŐ!**

**Papíripari Vállalat Kiskunhalasi Gyára
Vállalkozási Osztály**

**6400 Kiskunhalas,
Középső Ipartelep 6.**

Tx. 26-341 Tel. (77) 21-344

